

UPRAVA I UREDNIŠTVO: ZAGREB, PETRINJSKA ULICA BR. 22
 PRIZEMNO. RUKOPISI SE NE VRAĆAJU.

PRETPLATA: GODIŠNJE K 14.—, POLUGOD. K 7.—, ČETVRTGO D
 K 3.50. POJEDINI BR. 60 FIL. IZLAZI DVAPUT MJESEČNO.

Današnji položaj Židova i cijonizma.

(Predavanje Dra. A. Hantke u Budapeštu 21. 7. o. g.)

Na povratku iz Bukarešta — gdje je zajedno sa drom Paulom Nathanom pregovarao sa rumunjskom vladom radi zakona o ravnopravnosti rumunjskih Židova — u Berlin, zaustavio se član cijonističkoga užega akcionoga odbora dr. A. Hantke u Budapeštu, gdje je pred naročito pozvanim cijonistima držao povjerljivo predavanje o gornjem predmetu. Pozornom čitaocu cijonističkih listova, a naročito povjerljivih izvještaja akcionoga odbora, nije bitno ništa nova rekao. Ipak je bilo zanimljivo slušati kroz jedan sat jednoga od naših vodja, koji je živo sudjelovao i imade velik udjel pri ostvarivanju sadašnjega nadobudnoga stanja židovskoga problema i koji sve prilike poznaje iz vlastitoga opažanja. Dao nam je suvislu sliku današnjega položaja Židova u svim zemljama, pokazao je aktuelne zadaće i opseg mogućnosti realiziranja cijonizma u Palestini, i cijonističkih tražbina u galutu. Unatoč svih — sa antantne strane osobito sklonih — izjava velevlasti o cijonizmu *ostaje i dalje glavni faktor za provedenje cijonizma sam židovski narod*. Danas još nijesmo pripravnici u stanju okupirati Palestinu u cijonističkom smislu i bili bismo u neprilici, da nas vlasti prisile, da preuzmemo vladu u Erec Izraelu. Novac bi se — osobito zajmovima — brzo namaknuo, nu prilike u Palestini još nijesu dovoljno pripravne, da mahom prime velik broj Židova, a nemamo niti dovoljno pripravnih pijonira. *Naša je zadaća; da odsele mnogo energičnije radimo i na pripravi zemlje i na pripravi naroda*. Konkretno je cilj, da u roku od 30 godina naseлим, 1,000,000 Židova u Palestini. Ne smijemo se obmanjivati. Politički cijonizam, „Judenstaat“, nije još u potpunom opsegu provediv, niti da sve velevlasti to jednostavno hoće. Nu za 30 godina, ako postignemo pripravu zemlje i naroda u onom opsegu, kako smo si preduzeli, ako provedemo kolonizaciju u velikom stilu, pasti će nam „Judenstaat“ u krilo kao zrela jabuka. Novi Jišub u Palestini bit će bezuvjetno — ma kako se rat svršio, *neutralan prema svim vlastima, a prijateljski prema Turskoj*. Ova uvidja, da je za nju cijonizam životno pitanje u jednakoj mjeri kao za židovski narod. Zato se turska vlada sada intenzivnije bavi cijonizmom i traži pregovore s cijonističkom organizacijom. Šteta je samo, da je unatoč koordiniranih

interesa još uvijek nepovjerljiva i nesklona prema cijonizmu i bavi se njime više na silu, nego ljubavlju. Turska je ratom tako oslabila i osiromašila, da bi morala propasti, ako ne bi pravodobno posegnula za pomoći cijonizma, jer je to jedina pomoć, koja joj uopće može doći. Važniji nego naš odnošaj prema Turskoj i velevlastima jest naš odnos prema Arapima, koji su danas u većini, a s kojima moramo i hoćemo živjeti u prijateljstvu. Nadamo se, da će nam i to uspjeti. Govoreći o položaju Židova u pojedinim zemljama, prikazao je dr. Hantke prije svega stradanje Palestine. Naše su kolonije bile pravi blagoslov za zemlju i omogućile joj bar kakovu takovu prehranu. Pretrpile su dosta štete, nastao je zastoj, nu ipak nije ništa razoreno: sve će se brzo popraviti, podići i povećati. U engleskom dijelu Palestine vladaju normalne prilike. Zatim je govorio o sudbini Židova u Ruskoj, Poljskoj, Galiciji, Bukovini i Rumunjskoj, o nasiljama, što su tamo počinjena, o divnom duhu samopomoći tih najvećih žrtava rata i o velikom osviještenju, što su ga naša braća pokazala prestankom ratnih prilika. Nužda prisilit će i te zemlje i narode, koji tamo vladaju, da židovsko pitanje pravedno riješe. To bi još puno brže i bolje uspjelo, da je diplomacija centralnih vlasti sposobnija. Nu njihova je politika pogriješna. Premda hoće dobro, služi se nevaljanim sredstvima i metodama. Tako je u Poljskoj, Ukrajini i Rumunjskoj politika centralnih vlasti još uvećala kaos. Izaslanici židovskih organizacija postigli su primjerice u pregovorima kod rumunjske vlade bolji zakon o ravnopravnosti Židova, nego pobjedničke centralne vlasti. To je očit dokaz, da naša diplomacija nije ni razumjela, ni htjela postići pravedno riješenje rumunjsko-židovskog pitanja. Time je ta diplomacija u cijelom svijetu nepotrebno vrlo narušila ugled centralnih vlasti i škodila njezinim interesima, a briskirala je Židove centralnih vlasti, koji su ipak također u svakom pogledu doprinijeli ogromnih žrtava, da je došlo do mira na istoku. Uopće se u centralnim vlastima, pa i u samoj Ugarskoj, pokazuje vrlo neprijatno raspoloženje prema Židovima i pokazuju se tendense, da se na Židove svali krivnja s raznih neuspjeha i ratnogospodarskih poteškoća. Protiv toga treba energično prosvjedovati i treba sve pripraviti, da se osujete infamne tendense, da se krivnje zabašure, da se krivce zataji

i zaštiti i da se bijes raspiri proti naroda koji je od toga rata najviše trpio. — U neutralnim i antantinim zemljama položaj je Židova vrlo dobar, cijonizam osvaja sve krugove i čine se krasne pripreme za židovski okupacioni rad u Palestini. Američki su se Židovi pokazali valjanim sinovima svojega naroda. Ogromnim su svotama pritekli u pomoć svojoj braći u zaraćenim zemljama, a sada stvaraju društva sa velikim kapitalima u svrhu židovske kolonizacije Palestine. Još je istaknuo sadanju jednostavnost Židova u promatranju galutskih i palestinskih prilika i jednodušnost u postavljanju radnog programa za budućnost. Konkretno je pozvao magjarsku cijonističku organizaciju, da nastoji u židovskom narodnom radu osvojiti ono mjesto, koje je ide prema broju i blagostanju magjarskih Židova. Oni danas stoje relativno na zadnjem mjestu, a pripadalo bi ih jedno od najprvih mjesta u cijonističkoj organizaciji. Do samih cijonista stoji, da neumornim pregnućem u svakoj zemlji postignu maksimum mogućih uspjeha. Ako svaka zemaljska cijonistička organizacija narednih decenija učini svoju dužnost, riješit ćemo židovski problem u korist židovskoga naroda i čovječanstva.

Lav Stern.

Nekoliko riječi k jugoslavenskom problemu.

Mnogi nas pitaju, koje stanovište zauzimamo mi jugoslavenski nacionalni Židovi prema jugoslavenskoj narodnoj politici. Pitalo se, kako možemo nacionalno-židovske težnje dovesti u sklad s hrvatskim patriotizmom i kako mislimo aktivno sudjelovati u politici, jer cijonistički program ne tangira naš odnošaj prema nacionalnoj politici naše okoline. Budući da se naš program odnosi neposredno samo na unutarnja pitanja židovstva, a na nežidovske se odnose osvrće samo posredno, nužno je, da postavljeno pitanje razložimo. Promotrimo dakle, koji položaj imadu danas Židovi, nacionalni i asimilanti, prema svojoj slavenskoj okolini.

Starija generacija, koja se djelomice tek doselila ili živi u drugoj, najviše u trećoj generaciji u ovim krajevima*), dijelom

*) (Op. ur.: To vrijedi samo za Hrvatsku i Slavoniju, dok u Bosni i Dalmaciji Židovi žive već stotine godina, pa stoje sasvim drugačije u tom pogledu.)

je još uvijek pod uplivom njemačke odnosno mađarske kulture, prema tome, jesu li se ovamo doselili iz Austrije ili Mađarske. Ovi se još često služe njemačkim ili mađarskim jezikom, ne pokazuju dosta zanimanje ni za narod, ni za kulturne ili političke institucije Jugoslavije. Može li im se to zamjeriti? Pomislimo na njemačke i mađarske kolonije u Slavoniji, Bosni, a i u hrvatskim gradovima, na talijanske u našem Primorju i Dalmaciji: Kroz koliko pokoljenja sačuvaše oni jezik i običaje svoje nacije. A pogledajmo Židove, koji žive kroz više pokoljenja u Hrvatskoj, da li nijesu prigrlili hrvatsku kulturu! Jest, svi prigrlili hrvatsku kulturu, ali asimilirali se nijesu, jer je to bilo nemoguće iz razloga, koje ovdje ne ćemo ispitivati, jer su dovoljno poznati. U politici sudjelovali su Židovi do sada u nas do nekih izuzetaka veoma malo, a u koliko su sudjelovali, nikada nijesu postigli ono, za čime su težili. Jao si ga onomu Židovu, koji se vidljivo ističe u jednoj nežidovskoj stranci, jer onu stranku ne će više nazivati po njezinu programu, nego će je proglasiti „židovskom“, a time ne će dotični koristiti ni sebi, ni svojoj stranci, ni narodu kojega misli zastupati, a niti Židovima.

Mladja generacija Židova istupa dijelom kao jugoslavenska, dijelom kao anacijonalna, a dijelom kao nacijonalno-židovska. Anacijonalni su oni, koji su pokušali, da budu Jugoslaveni, ali uslijed razočaranja, što je nastalo od skepse, kojom ih primiše jugoslavenski krugovi, povukoše se s političkog poprišta i padoše u formalnu dešperaciju. Židovi, koji se nazivlju Jugoslavenima (t. zv. jugoslavenski „židovi“) žilaviji su, oni ne sustadoše kod prvih zapreka, nego i nadalje uporno tvrde, da su Jugoslaveni i da nemaju sa židovskim nacijonalizmom nikakva posla. Oni ne vide jaz, koji ih u toliko prigoda dijeli od Jugoslavena; oni ne čute skepsu ni animozitet, kojim ih ovi primaju; oni žive u nekoj opojnosti, misleći, da su udarili pravim putem, da budu sebi, narodima Jugoslavije i čovječanstvu na korist. Treća skupina, nacijonalni Židovi, to smo mi. Razložimo ukratko naš nacijonalno-židovski program u užem smislu t. j. program budućnost židovskoga naroda i naš program u širem smislu t. j. odnošaj prema jugoslavenskom pokretu napose.

Nije potrebno razložiti, da su Židovi poseban narod. Dokazi su tome: njihova rasa, povijest, narodni običaji, literatura, jezik, bivša država itd. Prigovor, da Židovi ne govore jevrejski nije opravdan. Ima i pripadnika drugih naroda, koji zaboraviše svoj narodni jezik, ali sačuvaše narodni značaj. Uostalom, velik broj Židova govori jevrejski, postoji velika jevrejska literatura, a jevrejski jezik osvaja sve više terena medju Židovima. Država nije bitan uvjet za opstanak naroda. To nam pokazuje današnja Evropa, u kojoj je mnogo naroda, koji nemaju svojih nacijonalnih država. Budući da se Židovi kroz stoljeća nijesu asimilirali narodima, sred kojih su živjeli, ne će se to ni u dogledno vrijeme dogoditi. Položaj kakav danas Židovi zauzimaju medju narodima je nesnosljiv i za nas i za našu okolinu. Na papiru smo potpuno ravnopravni državljani, a u zbilji smo državljani drugoga reda. Odatle neprestani pokušaji nekih židovskih elemenata, da se asimiliraju. Jedini je izlaz iz ove nevolje, da se Židovi priznaju u

svim državama narodom, usljed čega će se dići i nacijonalna i moralna svijest židovskoga naroda (koji je tisućljetnim progonsvima potišten) i Židovi će moći u svim državama i narodima biti kulturno i moralno potpuno pozitivni element. Da se jače utvrdi nacijonalna svijest Židova u Evropi, kojima je osiguran bitak i da se spase Židovi, kojima u Evropi i Americi nema bitka (Rusija, Rumunjska, Galicija i dijelovi sjeverne Amerike) potreban je Židovima osnutak javno-pravno osigurane domovine. Budući da su povijest i vjera Židova usko vezani s Palestinom, a jer je i s gledišta političkoga i gospodarstvenoga najzgodnija Palestina za ovu svrhu, to je Palestina izabrana kulturnim i kolonizacijnim središtem za obnovljeni židovski narod. Danas, u vrijeme svjetskoga rata, bliži smo tome cilju, nego ikada. Tako smo došli do pitanja, u kojem odnosu stoji židovski narod prema narodima svoje okoline. Nas specijalno zanima položaj u Jugoslaviji.

Kako smo gore već razložili, najveći je animozitet proti Židova, kod nas radi toga, što se neki Židovi služe u životu često njemačkim ili mađarskim jezikom. Nu taj je razlog samo prividan. U Njemačkoj svi Židovi govore njemački, u Mađarskoj svi govore mađarski, razmeću se svojim šovinizmom. Pa ipak je i tamo antisemitizam vrlo jak, jači nego kod nas. Prigrivši židovski nacijonalizam i židovsku kulturu, odbacili bi Židovi ove tudjinske tečevine. Ovo apsorpiranje narodne židovske kulture po Židovima ne bi Jugoslavenima nikako moglo škoditi, jer u tome nema nikakove političke tendense. Ova emancipacija Židova u nacijonalno-židovskom smislu ne samo ne isključuje, nego upravo zahtijeva aktivno sudjelovanje Židova u Jugoslavenskoj politici, jer nacijonalni Židov treba da pred svijetom dokaže, kako mu je svet nacijonalizam naroda, u kojemu živi i da ovaj nacijonalizam svojom političkom i narodno-gospodarstvenom suradnjom podupire.

Iz rečenoga razabire se, da idemo za ravnopravnošću židovskoga naroda, a ne samo pojedinaca. Jugoslavenski pokret, koji ide za sličnim ciljem t. j. za ravnopravnošću i ujedinjenjem naroda Slovenaca, Hrvata i Srba, siguran je naše simpatije već radi sličnosti cilja, a i što ga smatramo jedinim shodnih rješenjem jugoslavenskoga pitanja. Nacijonalni Židovi neka podupiru politiku, koja odgovara ovim izvodima, ali ni u kojem slučaju neka se ne ističu i neka ne kušaju nikada da se nežidovima nametnu političkim vodjama, jer se time uvijek truje politička atmosfera. Potrebno je, da svaku interesnu grupu — nacijonalnu religioznu, političku ili ekonomsku — uvijek reprezentiraju i vode pripadnici tih grupa. Pripadnici jedne grupe mogu simpatizirati sa ciljevima koje druge grupe, oni je mogu i podupirati, razne grupe mogu od slučaja do slučaja i kooperirati nu uvijek mora svaka grupa biti zastupana isključivo po njezinim ljudima. Antisemitizam vuče svoje korijenje velikim dijelom i odatle, što su se maušli uvlačili u tudje tabore i tamo bili najveći i najnesnosljiviji vikači. Mislim, da bi kulturno i političko sudjelovanje Židova u navedenom smislu potpuno odgovaralo intencijama jugoslavenskoga pokreta.

Evo smo u par crta razložili političku orijentaciju nacijalnoga Židova u Jugos-

laviji. Demokratizam, čijom je neposrednom posljedicom nastao u nas jugoslavenski pokret, zahvatio je neobuzdanom silom sve slojeve naroda. Nadajmo se, da će demokratizam učvrstiti mirni i slobodni razvitak naroda na temelju samoodredjenja i samosvojnosti i da će i Židovima, koji već kroz vijekove žive u ropstvu i potištenosti, donijeti pravu ravnopravnost i slobodu!

Nikola T.

(Dodatak uredništva. Donašamo ovaj članak, premda ne iscrpljuje temu onako, kako bismo željeli. Gornji članak, pa onaj u br. 8. („O patriotizmu“), kao i drugi stigli nam, a još neobjelodanjeni članci dokazuju, kako žive naši Židovi — osobito mladji — razmišljaju o aktuelnim jugoslavenskim problemima i kako traže načina za aktivnu saradnju u riješavanju tih problema. Pravo veli člankopisac, da Židovi u tom pokretu ne mogu i ne smiju biti kolovodje. U detaljima ne će svi biti istih nazora. To niti je nužno, niti čudno. Nijesu niti svi Hrvati pristaše iste stranke ili struje. Glavno je, da je tu dobra, odlučna i poštena volja, koristiti zemlji i narodu, gdje živimo. To je postulat pravednosti i pristojnosti. — Od našega se uredništva očekuje, a sa više strana — i od Židova i nežidova traži — da dade neke vrsti programatičnu izjavu k jugoslavenskom problemu. Mi to ne činimo, jer si ne prisvajamo pravo, da u tom pogledu sve naše sunarodnjake angažiramo za stanovitu unutrašnjopolitičku struju. U tome se moramo ograničiti na slijedeće zahtjeve: Dužnost je, a i interes Židova, da se živo zanimaju za aktuelne političke probleme, da se bave politikom, ali ne kao vodje, nego kao obični vojnici, da se u politici uvijek dadu voditi isključivo obzirima na javne interese, da im politika uvijek bude iskreno uvjerenje i u skladu sa demokratizmom i socijalizmom. Mi kao židovski list, a i cionistička organizacija kao takova, bavimo se samo židovskom politikom, pa ne smatramo nužnim, zauzimati posebno stanovište k jugoslavenskom problemu. To nam niti nije moguće, dok se ne sastane forum, koji bi bio kompetentan, da u tome rekne svoju: cionistička zemaljska konferencija. Ova se pako sada ne može sastati, dok kod nas nema slobode skupština i sastajanja i dok se toliki naši odlični sumišljenici — bez kojih ne ćemo i ne možemo raspravljati — nalaze na ratištu.)

Jedno naše narodno zlo.

Danas se mnogo raspravlja o živčanostnoj razdražljivosti, o nervoznosti. Cijelo je čovječanstvo nervozno, a naročito u sadašnjosti radi ratnih abnormalnih životnih prilika. Nije čudo da su u židovskom narodu, koji već mnogo stoljeća vodi borbu za opstanak uz najteže prilike, pojavi nervoznosti kud i kamo izrazitiji, nego li kod ostalih naroda i to s jednostavnog razloga, što su Židovi bili vazda prisiljeni, da si privredjuju kruh više naprezanjem mozga, nego li naporom mišića. Ako se još uzme u obzir, da je židovski narod živio vazda na vulkanu, koji je svaki čas mogao provaliti, tada se ne smijemo čuditi, da su vremenom od toga najviše stradali živci. I dok su Židovi za neke infekcijske bolesti otporniji od ostalih naroda i prosječno dulje žive, ipak stradavaju od nekih bolesti više nego nežidovi, a u prvom redu od bolesti

živčevlja. Medjutim, znanstveno je utvrđeno, da ne opstoji nikakva posebna „židovska nervoznost“, nikakva „Psychosis Juđaica“! Specijalne židovske bolesti uma (ludila) nema. Jedino se općenito znade, da Židovi više trpe od bolesti ljudske duše, nego li nežidovi. Abnormalnost životnih uvjeta, teški duševni konflikti radi pravnog i socijalnog položaja, to su izvori češće nervoznosti u Židova, a ne degeneracija, kako bi neki htjeli. Dok se kod drugih naroda pučanstvo u pretežnoj većini bavi agrikulturnim i rukotvornim zanimanjem, koje ne troši živce, dotle Židovi u pretežnoj većini pripadaju takvim zanimanjima i zvanjima, koja uništavaju živce. S time u savezu je činjenica, da se Židovi, naročito zapadni, kasnije žene, pa njihov abnormalni spolni život također povećava dispoziciju za živčane bolesti.

Na pitanje: može se li ovo zlo istrijebiti? odgovaramo: Može! Znamo, da je češća nervoznost nastala kao posljedica vanjskih utjecaja i teških uvjeta za život. Uklonimo škodljive vanjske utjecaje, popravimo uvjete života i ovo će zlo tada biti ograničeno na normalnu mjeru! Ako se hoće bolest liječiti, moraju se u prvom redu ukloniti njezini uzročnici. Kao što je već spomenuto, u velikoj je mjeri nervoznost Židova posljedica našeg abnormalnog položaja u svijetu, koji nas je u mnogom pogledu učinio bolesnim dušom i tijelom. Da opet posvema ozdravimo, moramo stvoriti takove uvjete za život, da će nestati uzročnici naše manje otpornosti. Jednom riječju, moramo samo tako živiti, kao ostali narodi! Moramo si osnovati samostalnu, slobodnu domaju, gdje ćemo moći nesmetano i na svim područjima svoje sile iskoristiti. Ili ukratko: Moramo problem liječenja česte nervoznosti u Židova riješiti u cionističkom smislu!

Na slobodnoj grudni živiti ćemo nezavisno u duhu vlastite kulture, pa ćemo tako ubrzo steći svoj duševni mir, svoj ja i svoju samosvijest. Duševnog konflikta radi pitanja: Biti ili ne biti? nestati će. Iz zemlje, koju će Židovi obradivati vlastitom rukom, izniknuti će novi zdravi duh i ojačati će sada još oslabljena, neotporna tijela. Tamo, na vlastitom tlu, ne će morati biti Židovi samo trgovci, novčari, mešetari, činovnici i doktori svih fakulteta, već će moći raditi u gospodarstvu i drugim zanimanjima. Dakle, riješenje židovskog pitanja u smislu cionizma imati će za posljedicu, da će židovski narod koraknuti znatno naprijed, ne samo politički i socijalno, već i eugenistički, što će reći, da će se osobine židovske rase promijeniti u mnogo čemu na bolje. Židovski će narod živjeti poput ostalih naroda i njegovi rastrovani živci će se postepeno oporaviti i doći u stanje ravnotežja.

Jedino sredstvo za uspješno suzbijanje i iskorijenjivanje nervoznosti, tog našeg narodnog zla, sastoji se dakle u osnutku vlastite domaje, jer samo tako ćemo opet steći zdravo tijelo, a slobodan i umiren duh. To je ujedno i najradikalnija terapija, što ju treba cijeli židovski narod!

(Prema knjizi: „Die Jüdische Nervosität“ von Dr. Rafael Becker. Verlag Speidel und Wurzel, Zürich 1918.)

Značajna rezolucija oficijelnog židovstva.

Antisemitski pokret u Austriji mora da je već poprimio opasne dimenzije, jer su ga već zamijetili i oni krugovi, koje je teško probuditi iz letargije, a to je oficijelno židovstvo. Bečka izrael. bogoštovna općina, ta kula asimilacije, nije mogla više da štiti poslije pogromaške hajke pangermana usred Beča. Valjda je ipak nešto židovskog svijesnog duha uljezlo u općinu i probudilo čuvaru Izraelove. 26. Jula. održana je velika skupština, pod predsjedanjem predsjednika dra A. Sterna, na kojoj je prihvaćena značajna rezolucija, u kojoj se prosvjeduje protiv antisemitskih kleveta, poziva državna vlast, da stane na put protivzakonskom pokretu i navješćuje organizacija židovstva u svrhu obrane. Ova rezolucija, koju odobrava oko 400 općina, objavljena je u novinstvu i priopćena najvišim nadležnim mjestima.

Iz ove značajne rezolucije vadimo neke odlomke:

„...„Austrijsko židovstvo u svojoj cjelini žrtvovalo je dosad u ovom ratu bezuvjetno i neograničeno, poput ostalih patriotskih i lojalnih gradjana države, krv i imetak, a za ratnoprpomodne svrhe i za državne potrebe ratovanja pridonaša dio, koji nadmašuje svaki razmjjer.

Masa austr. židovstva trpila je od ratnih prilika materijalno kud i kamo više nego ostalo pučanstvo. Ali i duševne boli njegove bijahu nerazmjerno veće, nesamo zato, jer se ostalo pučanstvo neprestano silno huška protiv Židova, već i zato, jer su uspjela nastojanja bezsavljesnih antisemitskih vodja u zaledju, da presade mržnju na Židove u vojsku i čak u najprednju vatrenu liniju, gdje Židovi, usprkos zapostavljanju, svoj život i zdravlje stavljaju na kocku i žrtvuju.

Austr. židovstvo smatra svojom patriotskom dužnosti, da u ovo teško, za budućnost država odlučno vrijeme, dozove u pamet upravljačima naše države nauke povijesti, koje nam vele, da se je posvuda, u svakoj zemlji, na koncu konca najljuće osvetilo samoj državnoj cjelini, ako se je trpilo i nije zapriječivalo razpirivanje na mržnju protiv stanovite konfesije ili narodnosti. Slabo pobijani pokušaj neodgovornih demagoga, da vrijuće narodne strasti skrenu u antisemitsku kolotečinu, je za sveopći poredak u državi veoma opasno sredstvo. Časoviti eventualni uspjeh ove metode ne stoji ni u kakovom razmjeru sa dalekosežnim nepredvidivim posljedicama.

Austrijsko židovstvo otklanja svaku odgovornost za neizbježive posljedice, koje će nastati, bude li se i nadalje trpilo huškanje protiv Židova. Ono će na koncu biti prinuđeno, da se radi zaštite svog vlastitog opstanka organizira na obranu od prijeteće opasnosti.“

Ne poričemo ovoj rezoluciji veliku znamenitost. Što više, smatramo je velikim napretkom, te znakom vremena. Ali, — da iz ovog istupa oficijelnog židovstva bude koristi za široke mase židovskoga naroda, biti će bezuvjetno potrebno, da ne ostane sve samo kod riječi i prosvjeda. Rezolucijom najavljen organizacija austrijskog židovstva mora se pretvoriti u čin. To je potreba, koju već dugo ističu svijesni i demokratski židovski krugovi.

Reforma zemljišnoga posjeda i cionizam.

Da cionističko i kolonizatorsko nastojanje pobudjuje pažnju u javnosti dokazuju mnogobrojni članci po raznim časopisima, a i mnoge knjige. Ovamo ide članak, što ga je napisao Hans Goslar u berlinskom časopisu „Plutus“, u broju od 3. jula 1918. Goslar se u ovom članku ponajviše bavi s knjigom dra. Franza Oppenheimera: „Gemeindeigentum und Privateigentum an Grund und Boden“ i opisuje, na koji način cionistička kolonizacija Palestine kani preobraziti useljenike u slobodne seljake. Goslar veli doslovce:

„Tu se pripravlja narodnogospodarstveni pokušaj velikog i općenitog interesa. Bude li cionisti poslije mira dobili sada obećanu mogućnost, da u dogledno vrijeme velike mase židovskih useljenika nasele putem nasljednog zakupa, tako da će postati slobodni seljaci, čime će biti udaren čvrst i širok agrarni temelj za cvatuću zajednicu, tada je pošla za rukom velika osnova. U toj se zajednici ne će dogoditi, kao na pr. pri okupaciji Amerike, da će stotinu hiljada razbaštinjenih uzdisati pod bičem neznatne kaste lihvara sa zemljištem, već naprotiv, tu će „svaki sjediti ispod svoje vinove loze i smokve“. Tada će sigurno doći do toga, da će te prilike imati utjecaja i na struje stare Evrope, koje idu za reformom zemljišnoga posjeda. A nije isključena mogućnost, da će svijet, koji je već jedamput primio etiku od malenog naroda na jugoistočnoj obali Sredozemnoga mora — opet odanle primiti socijalno političke impulze, koji će se daleko osjećati.“

Goslar s pravom ističe veliku znamenitost cionističke kolonizacije za nastojanja oko reforme zemljišnoga posjeda. Da se u krugovima „Bodenreformera“ cionistički rad prati s velikom pažnjom dokazuje i netom izašlo djelo njihovog vodje Adolfa Damaschke pod naslovom: „Geschichte der Nationalökonomie“. Damaschke bavi se i s kolonizatornim djelovanjem cionista i veli između ostalog ovo:

„Svjetski je rat potisnuo ova pitanja u područje praktične politike. Engleska je izričito izjavila, da je voljna podpirati cionistička nastojanja, a istu su izjavu dali turski i njemački državnici. Tako je postalo moguće, da će ovaj (u Palestini) moći nastati javnopravna zajednica na osnovama reforme zemljišnoga posjeda. Razvoj ove zajednice postati će znamenit daleko preko granica Svete zemlje.“

Iz gornjih navoda vidimo, kako d nas ozbiljni učenjaci proučavaju metode cionističkog rada i kako dolaze do uvjerenja, da je cionističko nastojanje koristonosno za cijelo čovječanstvo, jer je u skladu, ne samo s idejalima mojsijevačkog zakonodavstva, već i sa zahtjevima moderne socijologije i narodne ekonomije.

Gospodarstveni izgledi Palestine

Poznati engleski narodnogospodarstveni stručnjak i bivši britanski poslanik u Americi, Viscount Bryce piše, da prema današnjim prilikama u svetoj zemlji, tamo još imade mjesta za 309.000 židov. emigrauta. Ovaj se broj može barem podvostručiti, čim bude opskrbljena vodom plodna jordanska nizina, a ostala zemlja

nabdjevna spremištima za vodu, i čim budu opet uređene stare cisterne i terase, a zemlja pošumljena. Za ove goleme radnje potrebni su veliki kapitali, ali ti će se moći namaknuti, jer je zanimanje evropskih i američkih Židova za Palestinu veliko, a njihova darežljivost sve to veća. Uostalom, ovi bi se kapitali, nakon nekog vremena, dobili ukamatali, jer bi povećana proizvodnja i postepena industrializacija svete zemlje uloženi trud obilno naplatila. Da bi se gospodarstvo zemlje moglo bolje razvijati, potrebno je: prvo, da tamo što prije nastupe normalne, sigurne političke prilike, a drugo, da se stvore preduvjeti za gospodarstveni procvat; dakle u prvom redu gusta mreža cesta, puteva, željeznica i nekoliko dobrih luka. Primjer Egipta pokazao nam je, što može postići razborita evropska uprava. Za vjerski i narodni sastav palestinskog pučanstva ovakova je uprava prijeka potreba.

Rat, ruska revolucija i Židovi.

Poput potopa prijete svijetski rat da u svojim krvavim valovima obuhvati cijeli civilizovani svijet. Drugi potop, ruska revolucija, već je proždri nebrojene žrtve. Dvostruki potop bijesni na zemlji. Između oba potopa — strahovitog rata i ruske anarhije — stoji stari židovski narod svojom duševnom kulturom, narod, koji se od vjeka i neprekidno svuda borio protiv sila tmine. Židovski je narod upleten u ove gigantske borbe, u rat i revoluciju. U svim vojskama imade Židova i židovska krv teče na svim frontama. A u paklu ruske revolucije živi veći dio židovskoga naroda. Godinu i pol poslije proglašenja emancipacije ruskih Židova pojavio se sred kaotičkih prilika duh crnih stotina. Politika pogroma imade opet gorljivih pristaša. Teška vremena proživljuje židovski narod. I samo čvrsta vjera u bolju budućnost i u ostvarenje prastarih idejala drži ga na površini i čuva ga od propasti u dvostrukom potopu sadašnjosti.

Iz jugoslavenskih zemalja.

Umro. Dne 27. jula podlegao je, u službi zadobivenoj bolesti, g. Heinrich Schneider, kotar. nadveterinar u Travniku. Smrt ovog požrtvovnog muža izazvala je sveopće saučeeće, jer je pokojnik uživao u potpunoj mjeri štovanje svojih sugradjana. Heinrich Schneider bio je dobar i pobožan Židov, uzoran otac i suprug. Za savjesno vršenje građanske službe i junacko držanje na ratištu podijeljena su mu odlikovanja. Da počaste uspomenu pokojnika, travnički su Židovi sabrali 500 kruna za „Jahrzeitsspende“ Žid. narod. fonda. — Neka bude blagoslovena uspomena pravdnika!

Herzlova spomenslava u Zemunu.

(Zakasnilo! Opaska Ured.) Poslije 3 godine prekida, obdržana je ove godine, dne 30. juna, Herzlova spomenslava, koja je u svakom pogledu vrlo dobro uspjela. Hram je bio premalen, da bi mogao primiti silnu množinu svijeta, jer su već nekoliko dana prije bile žalobnice razdijeljene po svim kućama i dućanima, a spomenslava bila takodjer najavljenja u novinama.

Uveličana je bila svečanost mnogobrojnim posjetom sumišljenika i sada garnizonirajućih časnika i vojnika iz Beograda te gostiju iz Pančeva (Ugarska). Izvrstan svečani govor držao je naš rabin g. dr. H. Urbach. Kor je bio pod vodstvom poznatog pjevača Mosesa Tašliches-a iz Snjatina.

Poslije svečane službe božje održan je pod predsjedanjem g. J. Eliasa u sefardskim školskim prostorijama nastavak svečanosti. Ovdje je i naš cionistički tamburaški zbor imao prilike da istupi pred javnost. Pjevanjem naše himne „Hatikve“ svršila se ova svečanost, koja je u žid. općinstvu lijep utisak ostavila. Valja još istaknuti, da gotovo u svim dućanima b jahu izložene žalobnice, i da se na hramovima vijala crna zastava kao vanjski znak, da židovstvo žali toga dana za svojim najvećim mužem, za drom. Theodorom Herzlom. Za narodni fond, kao i za evakuirce u Palestini, sakupljeno je oko 500 kruna.

Dr. Hantke o cionizmu i našoj zemaljskoj organizaciji. Našem suradniku g. Lavu Sternu izrazio je dr. H. zadovoljstvo akcionoga odbora sa radom naše organizacije i umolio ga, da to javi svim suradnicima i povjerenicima, što on to ovime čini. Nu mi sami nijesmo i ne smijemo biti zadovoljni. Može se i mora puno više učiniti. Da svaki cionista izrabi samo one mogućnosti, koje se same od sebe pokazuju raznim prigodama (vesele i žalosne obiteljske zgrade, svečanosti itd.), bio bi rezultat još neprispodobivo bolji.

Šekel i centralni fond 5678. Unišlo je od 25. lipnja do 6. kolovoza 1918.: Sisak (Ilka Strasser) 3 člana K 30.—, Zagreb (Anka Ašner) 10 čl. K 70.—, Zagreb (Hilda Freiberg) 10 čl. K 79.—, Split (Sam. Altaras) 10 čl. K 35.—, Zagreb (Josef Mevorach) 17 čl. K 41.—, Zemun 1 čl. K 2.—, Bojište 1 čl. K 10.—, Derventa (David J. Pesah) 7 čl. K 14.—, Višegrad (Blanka Löwy) 20 čl. K 300.— — Nadalje je unišlo za Centralni fond iz Lubrega od 8 čl. K 18.— i za Mišmar od Žige Neumanna, Zagreb, za srpanj K 12.— a od Lava Sterna za srpanj i kolovoz K 24.— Ukupno 77 članova sa K 623.—, a sa prije iskazanim: 1518 članova sa K 5644.61.

Povjerenici! Još nas samo 3 tjedna dijele od konca ove šekel-godine 5678. Mnogi od Vas, još nijesu ubrali šekele, nijesu vratili blokove, nijesu poslali obračun i novac. Što misle, zašto čekaju? Tko ne će da izvrši povjereničku dužnost, neka to otvoreno izjavi, da se znamo ravnati. Neka nam ne čine neprilika svojim nemarom i svojom šutnjom, Nemamo ni vremena ni novaca za suvišne opomene. Nova šekel-godina dolazi sa novim zadacima, nu prije treba da se stari izvrše. U slijedećem ćemo broju objelodaniti imena mjesta, gdje povjerenici nijesu položili obračuna. Povjerenici, uprite sve sile, da još u zadnji čas postignete što bolji uspjeh!

Sumišljenici! Mnogi od Vas nijesu platili šekel, jer se povjerenik slučajno s Vama nije sastao za vrijeme ubiranja. To Vas ne lišava dužnosti plaćanja šekela. Za šekel ne treba opominjati i moljakati. Svaki cionista treba da se sam pobrine, da plati šekel, jer inače nije izvršio svoju dužnost prema cionističkoj organizaciji i židovskom narodu. Sumišljenici! Pobrinite se, da ne budete falili, kada će se brojati šekeli, a time ujedno i svjesni sinovi židovskoga naroda!

5000 kruna za izdavanje židov. knjiga i brošura na hrv. jeziku. Već odavna osjećala se u jugoslavenskim zemljama potreba dobrih židov. knjiga i brošura, koje su pisane hrvatskim ili srpskim jezikom. Prije rata izdano je nekoliko valjanih prijevoda, ali ti su već posve raspačani. Tečajem rata porasao je interes za židovska pitanja i za židovsku literaturu vanredno. Radi toga nam i sa mnogo strana stižu glasi, da se izdavanjem židov. knjiga na hrv. srp. jeziku mora što prije započeti. Neki naši sumišljenici shvatili su odmah, da bez solidne financijske podloge ne može biti govora o kakvom uspješnom nakladnom preduzeću. I od riječi predjoše na djela. Danas možemo već pripočeti ugodnu vijest, da je ugledna obitelj Poljokan u Banjaluci darom od pet hiljada kruna položila čvrste temelje tiskovnom fondu „Židova“ za izdavanje knjiga i brošura. Čin obitelji Poljokan omogućiti će nam, da ostvarimo jedno korisno kulturno djelo. Nadamo se, da će se u ovaj lijepi primjer, koji zavrijedjuje svako priznanje, doskora ugledati i drugi još imućnici i sumišljenici. Neka je i na ovom mjestu izražena naša najveća blagodarnost obitelji Poljokan na daru, koj m je opet tako lijepo dokumentirala židovsku svijest, požrtvovnost i zdravo shvaćanje za potrebe vremena!

Pozor! Umoljavamo cij. sumišljenike, koji su vješti peru, a bave se čitanjem i prevadjanjem propagandističkih, znanstvenih i beletrističkih sastavaka židovske literature, neka nam što prije priopće ove podatke o prijevodima, koje su već svršili ili koje još kane načiniti: Knjiga, časopis, itd., odakle je prevedeno (točan naslov, nakladnik, godina); naslov knjige, brošure, pripovijesti, članka itd. i ime autora; iz kojeg je jezika prevedeno i koliko imade pisanih stranica prijevoda (format papira!); je li i gdje je prijevod možda već bio odštampan. — Dopisi neka se šalju na adresu „Židova“.

Propagandistička knjižnica „Židova“. Pripravljamo hrvatsko izdanje Herzlovog „Judenstaata“, toga osnovnoga djela političkoga cionizma. Molimo, cij. povjerenike, da nam već sada jave, koliko će komada trebati da znademo ustanoviti nakladu. Iz mjesta gdje imamo povjerenike, molimo, da nam se naručbe šalju putem povjerenika. Cijenu knjizi — zajedno sa poštarinom — priložiti ćemo naknadno.

Predplatnicima na uvažanje. Za mjesec dana ističe pretplata svima, koji su prigodom izlaska „Židova“ list pretplatili na cijelu godinu. Molimo te pretplatnike, da već sada pretplatu obnove i novac doznače. Ujedno molimo naše prijatelje, da nastoje oko raširivanja lista. Neka kod nas ne bude židovske kuće bez „Židova“! Svaki dobiveni pretplatnik „Židova“ jest dobitak za židovsku stvar.

Dar za tiskovni fond. Za tiskovni fond „Židova“ darovali su g. Leo Levi, Travnik K 20.— i g. Izidor Ašer Alkalay, Sarajevo K 100.— Darovateljima zahvaljujemo se najtoplije.

Dopisivanje uredništva. (I. Rama Beograd.) Čitali smo u nekim listovima kratku bilješku, da su beogradska stara sinagoga i skupocjena knjižnica pale žrtvom požara. Molimo za točnu obavijest o tome! (Mirjama W. Prijedor.) Očekujemo izvještaj o Vašoj akciji. Šalom!

ŽIDOVSKI NARODNI FOND

Svrha je Židovskog narodnog fonda da u Palestini kupuje i stiče zemljište, koje će ostati neotudjivim imetkom židovskog naroda. — Žid. narodni fond utemeljen je na V. cion. kongresu god. 1901. i posjeduje već preko 8. milijuna kruna. Prihodi neprestano rastu, a iznosili su god. 1917. oko 2 i pol mil. krun.

Izkaz darova

iz jugoslavenskih zemalja austro-ugarske monarkije.

Za vrijeme od 25./VII. do 10./VIII. 1918.

Opći darovi.

Varaždin: Nachum Gelehrter 5.—, Emanuel Pollak 2.— po Bruno Anhalzeru 7.—
Zagreb: Sakupljeno u red. „Židov“ K 220 220.

Sarajevo: Lotti Baruch 650.— Po 50.— B. I. Finzi, obitelj Weitzner. Sakupila Sarina Levi na zabavi u Visokom 116.—. Jagnes Musafia 100.—. Po 4.— S. Kabiljo, Olga Levi. Po 2.— S. Finzi, S. Levi. Leon Montiljo, N. Finzi, M. Kabiljo, Simha Finzi, Rifka Montilja, Rifka Altarac. Različiti darovatelji 8.— A. Abinun, tora-dar mjesto vijenca pok. Dore Weitzner 5.—, David A. Levi 10.—. 369 50.

37870

Samooporezovanje.

Zagreb: Jakša Wegner 2.—, Greta Hochsinger 4.— 6.—
Žepče: Elias Ozmo 5.—
Bojište: Lt. Grünhut 5.—, Veterin. Steiner 5.— 10.—
21.—

Škrabice.

Bos. Gradiška: Josip Spitzstein br. k. 69011 50.—
50.—

Zlatna knjiga.

Valjevo: Gustav Stern 10.—
10.—

Maslinova šuma.

Varaždin: Poručnik Hinko Moses na ime oca Mavre 10.— poručnik Mirko Weinrebe na ime roditelja 20.— 30.—

Zagreb: Sakupila Fanny Rosenbaum na njeno ime od Sigmunda Krausza 10.— Jenő, Imre po 5.— Režso 10.— Károl 5.— Geza 750 Feri 1250 Aladar Schmid 5.— ukupno 60.— za 6 stabala. Žiga Neumann na ime Milan Neumanna 20.— Po 10.— M. Nyitray, Šándor Deutsch na ime Samuel N. N. na ime poručnika Bascha 20.— Fanci Neumann na ime Emila Neumanna 50.— N. Kardoš na ime Richarda Neumanna 20.— 190.—

Vinkovci: Po 10.— Isak Schlesinger Leopold Stein, Weber i Zilzer 14.— 34.—

Prijedor: Izrael Lucker iz zahvalnost za brižnu njegu obitelji Seidemann 10.— I. Mevorach na ime Boškar Stern u vrtu Mazalte Pesasch 40.— 50.—

Sanski most: Sadik Levi na ime David i Flora Kabiljo. 40.— 40.—

Beč: Na ime palih Bargioranaca u njihovom gaju: Naschitz Emil 200.—, po 30.—

Kalderon Salamon, Feldman Margit. Po 50.— Felix Baum. Po 20.— Klinger Rudolf, Perić Leon. Po 10.— Alkalay Mošai Elias Kajon, Heskija Z. Danon, Različite osobe 23.— Leon Finzi 2.—, Gertner Pavao 3.— 408.—

Cirkvenica: Pavao Freund na ime Pavao i Lavoslav Freund u vrtu Bettina Neusser 20.— 20.—

Selnica: Obitelj Fischer 20.— 20.—

Brckovljani: Obitelj Gerber 8 maslina na ime pokojnih: Alberta Neumana, Ludviga i Regine Gerber i Betti Beer. 80.—

Žepče: Elias Ozmo 10.— 1.—

Sesvete: Elihoju b. Šlojmo na ime svoga sina i drvo u vrtu G. Weinbeger 10.— Franz Lang na ime svoje majke za 55. rođendan 10.— 20.—

Medjurić: Ernestina Kessler na ime svoje pokojne kćerke 10.—

Sarajevo: Giza Schiller na ime Moric 10.— Obitelj A. Alkalay na ime Dore Weitzner 50.— 60.—

972.—

Sabirni arci.

Bos. Brod. Sakupila Sarina Baruch. Sam. Hajon 20.—. Po 10.— I. Persach i Nis. Pardo. Po 5.— Salom, Musafijan, I. Danon. Po 2.— Papo Jozef, Rašeta Eskenazi. 69.—

69.—

Darivanje zemlje.

Sarajevo, Sakupio Leon Albahari: Po 6.— Sal. Rafael, različiti darovatelji. Avram Albahari 5.—. Po 3.— J. Finzi, Blanka Katan. Po 2.— Nis. Sardo, Raf. Danon, Raf. Danon, N. Montilja 240 3140

3140

Roba

Zagreb: Administracija „Židova“ 100.—
Karlovac: Branko Gosti 3140
13140

Pomoć Palestini.

Karlovac: Štefanija Anhaltzer prigodom ozdravljenja brata Fera. 10.—

Zagreb: Josip Wachs 16.—. Obitelj Müller, Haas Adler prigodom godišnjice smrti Rozalije Müller 100.—, Makso Nyitray 20.—. Sakupio Albert Gerber: Po 10.— A. Gerber, I. Gerber, P. A. i H. Schrenger, Klinger i M. Sipak. I. Leitner 6.—. Po 5.— A. Weintraub, O. Klinger, Z. Rendeli 4.—. Po 2.— O. i E. Schwarz, i J. Deutsch; Jaques Lachmann 20.— 252.—

Jajce: Sakuplja Jakob Engel. Po 10.— Martin Grof, Jakob D. Salom, Jakob Engel. Po 5.— Josef Altarac, Dobrovoljac N. N., M. S. Rubia, Büchler, Dona Engel. Po 4.— Dika Salom, Aron Altarac, Epstein. Po 3.— Elli Graf, Alice Stark, N. N., Anta Filipović, Graser, Šándor Engel. Po 2.— Irene Friedmann, Izak Alkalay, Lenka Altarac, Alaschar, Danon i N. Danon. Po 1.— Rachel, Mošo Altarac, Engel Josef. 100.—

Bos. Višegrad: Sakupila Berta A. Romano. Po K 20.— Apotekar Koza Šándor Alois: Po 5.— Milan Baran, Salamon Lang. Po K 4.— Leopold Lang, Ziller Abraham. Po K 3.— Različiti darovatelji Avram Romano. Po K 2.— Santo Papo, Erna Gaon, Jozefina Papo, Dujo Šarić; Sakupila Sara A. Papo, Jakob i David Baruch, K 15.— Po K 10.— Josef Schreiber, Klinger, Santa Papo K 6.— Po K

5.— Jozefina Papo, Neuback. Po K 4.— Jakob Romano, Lenka Kajon, Demajo. Po K 3.— Samuel Hanki. Po 2.— Blanka Papo, Lotti Ziller, Dušan Jovanović, Simund, Rifka i Bukica Papo, Rafael Altarac. Sakupio Hajim Löwy. Po K 10.— David Itzkin. Po K 5.— Salamon Löwy, Baruch Moritz. Po 3.— Hacker Izak. Po K 2.— Berta Gaon, Marko Mandić, Morawa, Erna Löwy, Haim Löwy, Majer Löwy, Ranko Milovanović, Mehaga Begić N. N. K 1.— Sakupila Berta Gaon: Po K 3.— Čamil Čengić, Murib Osmanagić. Po K 2.— Boža Grbović, Omar Tvrtković, Josef Schreiber, Alija H. Sadović, Mehmed Sudžuk, Kap. Häcker Različiti darovatelji K 28.—

241.—

Bos. Šamac: Sakupio Marcel Stockhammer: M. Kabiljo K 100.— Po K 20.— L. A. Pijade, Aron Mizrahi, B. Salom, F. Friedrich, J. Pollak. Po K 15.— M. Stockhammer, M. Tasovac. Po K 10.— L. Bischitzky, L. Pijade, Avram Mizrahi, E. Löwy, K. Hermann, J. Stockhammer, O. Feleki. M. Ungar, E. König, J. Löwy K 5.— V. Pijade K 4.— S. Levi K 3.— M. Dizdarević K 1.—

333.—

Sarajevo: Po K 100.— Bernardo L. Pinto Danko Salom. Po K 50.— Obitelj Weitzner mjesto vijenca gdji Dori Weitzner Benhard I. Fiuzi mjesto vijenca istoj gdji. Jakob H. Montilja i sinovi, N. N. Leon E. Papo, Danko Papo, Silvio Papo, Albert Ozmo, S. H. Atijas, Bernhard I. Finzi, Učenici I. b razreda sef. škole po učiteljici gdji. Ester Pinto. Po 30.— K Adolf Stumetz, Dr. Horwitz, N. N., Max Hofbauer. Po 24.— učit. gdjica Klara Altarac medju učenicima I. a razreda sefarske škole. — Po 20.— Adolf Gottlieb, Oskar Reisner, Mosko Danon, N. N., Steffy Alkalay, Gracija Papo, Zadik Papo, Julius Singer, Buki Papo, Dr. Bruckner, David Elazar, Vita Kajon, Flora Kabiljo, Moise Zadik Danon, Daniel S., Silvio Salom, Mikado Albert Levi, Sal-Santo Papo, Višegrad, Jacob A. Cappon, Isidor I. Musafia, Santo Papo Višegrad. — Po 40.— Maxo L. Pinto, Albert Abinun, Dobit na prodanoj robi na Herzl. svečanosti, Gabriel Alevy, učenici II. b razreda sef. škole. — Po 26 K 72 f. učenici II. a razreda sef. škole. — Po 15 K Josef Stockhammer, Sumbulović. — Po 10.— Šándor Pollak, S. Jakob Levi, Gertrud i Hildegarda Freier, S. H. Alkalay, Marton Farkas, mjesto vijenca gdji Dori Weizner, Moritz Klein, mjesto vijenca gdji Dori Weizner, Baruch, N. N., N. N., gdja. Sabelaj Finzi, gdja. Salom, Salamon Levi, Heinrich Romano, Coli Altarac, Dr. Klinger, Daniel I. Salom, Jajce, Ig. Oskar Grof, Merkada Eskenazi, Jetty Rosenrauch, Braća Papo Sason, Salamon Meworach, Elias A. Kabiljo, Armin Altmann, Orzewsky od Tarnopola, Bela Adler, Drž. odvjetnik Popović, Mayer Slavko, Loni Zeichner, Josef Koppelman, Bernardo Klein, David Attias, Sabelaj D. Papo, Rahela Perera Josef Kampus, Mosco Danon, J. Hirschl, Salamon Salom, Elias A. Kabiljo, Albert Kajon, Mayer Levi. Po 17 K 28 h, Dječje grupe. Po 14 K Židovski srednjoškolci. Po 7 K Simon Kattan. Po 15 K 04. Avram Maestro medju učenicima IIIa razreda sefarske škole. Po 6 K. Finci

Gdja Montilja, Esperanza Salom, Rifka A. Levy, Anna Sch. Levy, Dr. Goldfarb, Ješua Salom, Sado Atias Sara Papo Erdonja Altarac, Fritz Neumann, S. B. Levi. Po 5 K Klara Mayer Levi, Paula Reicher, S. Meworach, R. Finzi, Dr. Otto Schwarz, Sarika Hofbauer, Sumbulović, S. Levi, A. Suzin, Sinjora Kabiljo, Moritz Sumbul, Bohor Papo, Amalia Friedmann, Mazalta Attias, David Baruch, Jakob Maestro, Moritz Papo, N. N., Bulka Finzi, Ester Alkalay, Esperansa i Gracija Papo, Oblt. N. N., Simon Kertész, Jacob Zwecher Danon, N. N., Inspektor Djaen, Lagus Rafael I. Papo, Leon Levi, Zastavnik Mandolfo, Josef Kohen, Israel Ozmo, Jakob Konforte, David Kamchi Rikica Kabiljo, Ester Altarac. Po 4 K N. N. L. Attias, Farchy, Weitzner, Gdja E. Kajon Benzion Pinto, Senora Cappon, Simcha D. Kabiljo, Luna Papo, R. J. Levi, Buka Löwy, Rifka I. Finci, Isak Altarac, Rena Attias, Bea Kabiljo, Papo, Albert Abinun, Flora Kajon, N. N., Rifka Salom Jakob S. Levi, Sadik Levi. Po 3 K E. Kajon, Leon Pinto, Levi, Komforte, Alkalay, Isak Levi, Avram Papo, Sincha Kabiljo, Rabiner M. Macstro, Merjam Altarac, Rahela Kabiljo, Josef Danon, Oru Pardo, Klara Perić, Hauny Levi, Erna Papo, Blanka Papo, Sara Papo. 29.00'94

Našice: Roza Goldstein u ime srećnoga spašenja svoga sina pri jednoj nezgodi. 50.—

Cirkvenica: Sakupila Zorka Neusser: Frieda Spitzer 16.—, po 10.— Hugo Kollman, Berta Kohn, Sidonija Deutsch, Jeatetta Bornstein, Karolina Weiler po 5.—, Irma Ullmann, Paula Donner, Zora Moster, Johanna Deutsch. Minka Kollmann 4.—, Karolina Weiler 6.—, Dragutin Ullmann, 2.—, dva darovatelja 2.—. 100.—

Vinkovci: G. Augenfeld 100.—

Koprivnica: Hat'chijah 139.30

Daruvar: Sakupio Ignatz Pfeifer na spomendan Herzlov 120.— 120.—

Kutina: Feldbauer 10.— 10.—

Prijedor: L. Karger 20.— 20.—

Žepče: Sakupio Josef Musafia, Rahel J. Musafia 11.—. Po 10.— Josef A. Musafia, Josef M. Musafia, Eliša Kabilja, Merkuš Albahari, Olga L. Musafia, Leon Pardo, Luna A. Musafia, Daniel M. Musafia 6.—. Po 5.— Luni M. Kabiljo, Safira Kabiljo, Bukas Kabiljo, Simha Kabiljo, Blanka Kabiljo, Sara J. Musafia, Elias Ozmo. Po 4.— Mirjama Albahari, D. Salom. Po 3.— Ester i Mazalta Konforti, Solči A. Kabiljo, Blanka Konforti, Lunči M. Musafia, Rahel J. Kabiljo, Reni Konforte, Moriz J. Kabiljo, Mazalta Musafia, Hani Salom 1.—. 162.—

Mostar: Danom Michael 100.— 100.—

Varaždinske Toplice: Prigodom srebrnoga pira I. Straussa 110.—

Visoko: Sakupio Zadik H. Danon. Po 50.— Simon Papo. Po 20.— Josef Maestro, Zadik Danon. Po 10.— Avram Perera, Josef Danon, Avram E. Papo, Eliezer Kabiljo, Markus Papo, Jakov J. Danon, Regina Maestro, Jakov B. Danon. Po 6.— Sultana R. Maestro, Jakov I. Maestro. Po 5.— Jakov E. Papo, Isak Papo, Eliazar Papo, Rena Papo, Josef Perera, Moise Perera, Sara Romana 8.—. 220.—

Brčka: Sakupio Nachman Kohen. Po 100.— Salamon Alhalay, Josef Hofmann,

David Kohen. Po 50.— Klimpi S., Josef Bayer, Josef Weil. Santo Alkalay 25.— Po 20.— Nachman Kohen, Avram D. Levi, I. Wei, Marko Brandeis, Leopold Weiss. Matijas Moskovitz. Po 10.— Salamon Wiener, M. Montilja, Jakov Finzi, Braća Kabilinović, Sadik Baruch. Leon Katan 5.— Anny i Josefina Weisz 20.— 670.—

Zavidović: Sakupio Markus Schäffer. Po 100.— Dr. L. Goldenzweig, N. N. Po 50.— Dr. Robert Krausz, Hermann Zeichner. Po 30.— Egon Pokorny. Sakupio Mednik 34.— Po 30.— Ignatz Stern, Markus Schäffer, J. Kabiljo. M. Schnitzer 15.— Po 10.— Julius Sonnenfeld, Carl Wollner, Adolf Wolkenstein. J. Schreidberg, D. Rotter, Leo Schnapp, Asias Jakobović, Erna Schwarzberg, N. N. Po 5.— R. Frimet, G. Schreidberg, Moses Schnapp, Jakobović Adolf. Farkaš Berko, Hoffenburg Leiser. Leopold Hofmann 2.— Po 5.— Ebsenhaut, Köppel, Günsberg. Po 8.— Bontus 574.—

Teslić: David Goldberger sakupio. Po 30.— David Goldberger, Wilhelm Reiberger. Po 20.— dr. Karl Schick, Direkt. Spitzer, Emil Abelsberg, Jakob Kabiljo. Po 10.— Adolf Haberfeld, Karl Haberfeld, Otto Haberfeld, H. Salzer, Izidor Grünzweig. Ro 5.— Daniel Rozsáhegyi, Sando Friedmann. N. Lesner. Marie Neufeld, Hermann Herlinger 2.— 522.—

Bos. Brod: Sakupila Sarinka Baruch: Po 20.— Naftali J. Pesach. Bocar Joab Koen 50.—. Po 10.— Albert Altarac, Izidor Baruch, Izidor Salom, Salamon M. Alkalay, Dav. Romano, S. Koen, Menahem Kabiljo, Jos. Hajon, Finzi Flora, Elazar Salom, Bukica Kajon, Sarina Pesach. Papo Ciči, Papo, Jakob Papo, Hermann Fischbein, M. Pinto, Flora Salom, Dav. Pesach. Mala Rikica Pesach sakupila 32.—. Po 5.— Musafia Albert, Moriz Danon, Hani Gaon, Buni Gaon, Albahari Izak. Flora Pesach 8.—. Po 4.— Jakob Trenki, Josef Kabiljo. Različiti darovatelji 5.—. 340.—

Travnik: Sakupio Dr. Zauderer: Po 50.— Dr. B. Zauderer, Moise Konforti, Moriz Montilja, Klara Leon Levi, Jaques Salom. Po 30.— Lt. David Salom. Po 20.— Nečitljivo ime, Rosenzweig. Rifka I. Alkalay, Josef Konforti, Moise Salom, Moriz Finzi, Rahela Konforti, J. I. Konforti, Avram Konforti, Leon I. Konforti. Riha Konforti 15.—. Po 10.— Dr. Sternfeld, W. N. Rosenzweig. Dr. Izidor Hescheles, nečitljivo ime, Leon Levi, Moriz Finzi, Sal. Kalderon, Kalme Altarac, Izak Abinun, Moise S. Altarac, Ester Papo, Jakob Mayer, Bori Babić, Danić Nikola, Blanka Konforti, Sarina Kajon. Po 5.— Reiss, Beil, Ismail Klein, Kon. Cossovel, Merring, Derbfleisch, Meyer Schwertropp. Tilda Konforti. Po 6.— Feldbauer, Rick, N. N., Hana Baruch. Po 4.— Nečitljivo ime, Berger, Gottlieb, Gaon Benzion, Gottlieb Armin. Po 3.— Drecksler, Kalm. Altarac. Po 2.— Kassern, nečitljivo ime, Poljokan, Lederer, Zanker, Lecker, Goldmann, Ginter, Engelmayer, Lintig, Druski, Toni Weiser. 824.—

7168'24

Jevrejske škole.

Nagyharsány. Po 4.— Sumbulović Daniel. Jakob Kabiljo 5.—. Po 20.— Moise Poljokan, Kučo Alkalay. Po 10.— Avram Papo, David Kajon, Albert Finzi,

Isak Papo, Jušu Mačoru, Albert Finzi, David Finzi, Richard Bauer, Fodoros Israel, David Romano, Kabiljo Elias, Jizchak Abinun, Ješua Israel, Geza Spitzer, Samuel Montilja, Haim Levi, Dr. Dezider Einzig, Jakob H. Levi, Haim Finzi, Isidor Levi Sadić, Izidor Papo, Aron Bararon, Zadik Levi, Jizchak Maestro Perić, Max Grünfeld, Jakob Papo, Po 3.— Haim Kamchi, Pesach Isak, jednogod. dobrovoljac Finzi, Gaon Avram, Gaon Salamon, 26.— Karger Nandor 20.— Hugo Singer 30.—, Juda Musafia 6.—, Zadik Davon 4.—, Wollok 2.—, Wilhelm Fischer, rabi 20.—, Haim Salom 30.—, Joak Papo, Elias Altarac, Avram Pesach, Hadži Mošo Papo, Avram Altarac, Elias Danon, Leon Danon. 544.—

Kolonija Členov.

Zagreb. Oklada Hasslach-Licht 10.—. Makso Nyitray 20.—. Dragutin Spitzer 10.—. Kod barmieve Samuela Deutscha sakupljeno po Š. Deutschu 38.— N. M. 10.—. 83.—

Dugoselo. Albert Hirschl 20.—. 20.—

Vukovar. Jula Weiner 15.—. 15.—

Sanski most. Sadik Levi 100.—. Sakupila Gjojica Levi kod rabiua Kabilja 14.—. 114.—

Ludbreg. Zora Weinrebe 5.—. 5.—

Sarajevo. Daniel A. Kabiljo 10.—. 10.—

Bojište. Lt. Beck, Lea Johr po 10.—. 20.—

Bjelovar. Rudolf Steiner 10.—. 10.—

217.—

Dar spomendana smrti*(Jahrzeitspende)*

Travnik: Povjerenik W. N. Rosenzweig. Židovski gradjani darovali na uspomenu blagopok. gosp. Heinricha (Cvi Hakohen) Schneidera, kot. nadveterinara u Travniku koji je umro 27. srpnja — 21. aba 5678, kako slijedi: I. Salom 100.—. Po 50.— I. Abinun, Braća Lewy, Leon A. Finzi. Po 30.— Direkt. Rosenzweig, Dr. Sternfeld, Dr. F. Rosenzweig, Po 20.— Mr. Gelbard, Mordo Salom, Dr. Hescheles, Šua Ozmo. Po 10.— Moise Konforte, Mor. Montilja, Sigmund Weiss, Š. M. Salom, Jer. Konfort. Po 5.— Kal. Altarac, M. Abinun. Mayer Schneetreppe. Dav. J. Atias 6.— Jak. Dreier 4.—. Jak. M. Konforte 3.—. Juda Atias 2.—. 500.—

500.—

Pregled.

Unišlo je dakle iz Hrvatske, Slavonije i Dalmacije 1982'90
 Iz Bosne i Hercegovine 8035'20
 Iz garnizona, zaposjednutih zemalja i, bojišta 584.—
 Ukupno . K 10602'74
 Od 1./I. do 15./VIII. 1918. unišlo je ukupno K 83 594.38.

Ispravak.

U posljednjemu iskazu Ž. n. f. potkrale su se neke pogriješke. Tako je izostao iznos od 20.—, što ga je poklonio Simon Kron na ime Brune Anhalzera mjesto čestitke k rodjendanu. — Neispravna je i specifikacija prinosa iz Križevaca, koja treba da glasi: Sakupili Zora Hirschl i Lav. Schwarz. Po 30.— Elza Schönbaum, Zlata Pscherhof. Po 20.— Mr. Ph. Vik

Weisz, Milan Katz, Hinko Schwarz, Ignaz Breyer, Josip Brenner. Po 10.— Zora, Vera, Milan, Ferdo, Jakob i Dragutin Hirschl, Pscherhof Ruža, Julča i Lavoslav, Jašo i Žiga Breyer, Vilko i Mir. Schwarz, dr. Weisz. Erna Pollak, Elza Penner; Matilda Kende, Olga Buchsbaum, A. Margulit, A. Goldschmidt, S. Grossmann, N. Neumann, Josip Goldberger, Adolf Sobol, Regina Fischer 2.— N. N. 1.— 403.—

Prijateljima Žid. nar. fond.

Otkup od čestitanja. Približavaju se Roš-hašana i Jom-Kipur. Prastari je običaj, da si Židovi međusobom čestitaju k blagdanima. Često to čine pismeno. Potroše mnogo vremena i novaca, a često zaborave da čestitaju kojemu znancu ili rođaku, pa eto uvrede. Zato je mnogo zgodnije, napustiti nesavrmeno pismeno čestitanje. Židovi, otkupite se od dužnosti čestitanja! Darujte barem pet kruna Ž. n. f. u ime otkupa od čestitanja. Mi ćemo imena tih darovatelja objelodaniti u „Židovu“. Vi ćete tako čestitati svim vašim znancima, a poduprijet ćete time naš lijepi fond. — Povjerenici! Agitirajte, sabirajte i šaljite već sada prinose Ž. n. f. za „otkup od čestitanja“. Ova akcija može samo onda uspjeti ako odmah podjete na posao!

Čestitke na dopisnicama Ž. n. f. Povjerenici! Naručite odmah čestitke-karte Ž. n. f. Mnogi Židovi traže pred Roš-Hašanu te karte, a jer ih nemate, izmakne fondu mnogo novaca. Tko ne će da se otkupi od čestitanja, neka barem upotrebljava za čestitanje karte i marke Ž. n. f.!

Brzjavni blanketi Ž. n. f. upotrebljavaju se mjesto običnih brzjava za brzjavne čestitke ili sažalnice. Šteta je trošiti novac na poštanske brzjavke, gdje sada svi brzjavi putuju kao obični listovi. Zašto upotrebljavate brzjavne blankete Ž. n. f. Ispunite ih, te pošaljite ih kao obični list koji dan ranije, pa će svrha brzavljanja biti postignuta, a Ž. n. f. će imati dvostruku korist: Jedno, jer će za brzjavni blanket primiti novac, drugo, jer će propagirati ustanove Ž. n. f. kod naslovnika. Znademo iz iskustva, da se svi blanketi troše samo onda, ako ih čovjek ima pri ruci. Zato neka svaka obitelj imade svezak od 10 blanketa Ž. n. f. Povjerenici moraju uvijek imati tih blanketa na zalih. Naručujte odmah te blankete. Darujte Ž. n. f. i na taj način, koji vas ništa ne stoji!

Rad ŽNF. u Engleskoj.

Povjereništvo žid. narodnoga fonda u Londonu priredilo je nedavno s velikim uspjehom palestinski bazar. Mr. Herbert Bentwich, upravitelj reda Order of Maccabeans, a predsjednik bazara, predstavio je općinstvu člana engleskoga parlamenta Sir James Boyten-a, koji je bazar otvorio. Mr. Bentwich upozorio je na važnost žid. nar. fonda, koji služi za sticanje zemljišta, a zemljište je najvažnija pretpostavka za pravi narodni život. Narodnom fondu prijecali su dosad samo mali darovi. Sada je pak nadošlo vrijeme, gdje su potrebni milijuni, a žrtve moraju biti veće. Narodni fond ne ograničuje se više samo na cioniste. Svi Židovi moraju pomoći da narodni fond poluču svoj cilj, a to je spasenje židovskoga zemljišta u Palestini. Zatim je Sir James Boyten izrekao govor, koji je

primljen s velikim odobravanjem. Između ostalog izjavio je, da čvrsto vjeruje u uspjeh cionističkoga pokreta, i da taj pokret zavrijedjuje simpatiju svakoga slobodnoga naroda.

Ponovni mirovni dar u iznosu od K 50.000.

Bečkom povjereništvu ŽNF. stiglo je slijedeće pismo:

Vrlo cijenjena gospodo sumišljenici!

Iskazi o velikim darovima u korist ŽNF. nisu mi dali da se smirim. Dugo gojeno čeznuće za preseljenjem u zemlju naših otaca oživilo je opet punom snagom u meni te mi je postajalo sve jasnije, da ne mogu dulje odoljeti ovoj čežnji.

Nije mi bilo lako stvoriti ovu odluku. Nisam bogat čovjek, ali rado želim dati sve, što imam, da ispunim dužnost prema svojem narodu, te da se i sam preselim u Palestinu.

Počeo sam već da likvidiram svoju imovinu, te vam ujedno doznačujem iznos od K 2500.—. Drugi obrok iste visine dobiti ćete postije 2 mjeseca. Nastojati ću, da ostatak priležećeg mirovinskog čeka vrhu 50.000 K čim prije uručim. Kao zadnji rok za prvih 30.000 K ustanovio sam šest mjeseci, a za preostalih 20.000 K jednu godinu nakon utanačenja mira.

Uvjeti, pod kojima činim ovo darovanje, u bitnosti su isti kao oni dosadašnjih mirovnih darova. Nu zahtijevam, da se gospodarstvo, koje se imade za mene osnovati, tijesno spoji s onima drugih darovatelja, jer polažem osobitu vrijednost na to, da živim zajedno sa jednako mislećim, istim idealima odanim ljudima.

Ovaj posjed neka pripadne sasvim na slobodnu raspoložbu ŽNF, tek poslije moje i moje žene smrti. Zadnji uvjet moram postaviti, jer mi, kako rekoh, investiramo gotovo cio naš imetak u ovaj posjed.

Osvjedočen sam, da se jednako kao ja pomalo sprijateljuju još mnogi drugi s mišlju, da stupe na istu stazu kao ja i moji predšasnici, te se nadam, da će odluka, koju sam stvorio, olakšati drugima, da sa svoje strane napuste premišljanje i pretrgnu veze, koje ih vežu sa galutom, da se povrate u domovinu.

Bilo bi najveće veselje mog života, kada bih mogao doživiti, da djelujem u jednoj koloniji, koja bi se mogla podići samo iz takovih prinosa istomišljenika.

Uz najbolje cijonske pozdrave ostajem Vama odani
Simon ben Izrael.

Širom svijeta

Zemaljska konferencija ugarskih cionista. Dr. Hantke riješio je nesuglasice između članova zemaljskog odbora ugarskih cionista, pa će 20. o. mj. biti zemaljska konferencija, na kojoj će se birati novi odbor. Pridružujući se riječima Dra. Hantkea želimo i mi novom zemaljskom odboru ugarskih cionista, da bi intezivnim radom osvojio svojoj organizaciji ono mjesto, koje bi ga pripadalo u našoj sveopćoj organizaciji! Ovako dalje ns smije ići. Treba pokazati, da Karpati i Leita nisu nepremostiva zapreka, preko koje duh vremena i moderno židovstvo ne bi mogli pobjedonosno preći. Treba samo htjeti.

Grof Karoly i cionizam. Ugarski cioniste šire propagandu i nastoje da širu javnost zainteresiraju za cionizam. Njihov list „Zsidó szemle“, uzeo si je sada za zadatač, da sve istaknutije političke ličnosti informira o bitnosti cionističkoga pokreta. Od kolike je to važnosti, osobito u Ugarskoj vidi se iz prvog interviua, kojega je suradnik „Zsidó szemle“, Dr. Molnár, imao sa grofom Károlyiem. Na prvo pitanje izvjestitelja za mnijenje njegovo o važnosti cionizma sa gledišta svjetske politike odgovorio je grof Karolyi: „Molim Vas, neću da se upuštam u konfesionalna pitanja.(!) Mi jednako štujemo i ljubimo protestante, Židove i katolike. Konfesionalnog pitanja ne poznajem u Ugarskoj“. Karakteristična je ova izjava za neupućenost ugarskih političkih krugova u židovskom pitanju. Zapravo se nije tome čuditi, kada ni sami ugarski Židovi nijesu upućeni! — „Pre-svijetli gospodine grofe“ — nastavi izvjestitelj — „ne mislim ja konfesionalno židovsko pitanje, nego ono, o kojem su dali izjave Wilson, Balfour, te Busche i Czerin. — Wilson, koji je stavio u izgled židovsku republiku u Palestini, Balfour, koji se je slično izjavio u svom listu na lorda Rotschilda, turski ministar izvanjskih posala, koji je govorio o neograničenoj kolonizaciji Židova u istom smislu. Ta vi ste pre-svijetli bili početkom rata zajedno internirani sa Nordauom, pa Vas je zacijelo informirao o cionizmu.“

— „Onda su druge stvari bile na dnevnom redu“ — odgovori grof, te je zatim izjavio, da on uspostavu židovskog centra u Palestini drži mogućim, ali misli da židovski kapitalisti, učenjaci i umjetnici ne će seliti u Palestinu (?) Izvjestitelj je na to izvijestio grofa o već postojećoj kulturi u Palestini. G. grof Karoly završio je razgovor moleći izvjestitelja, da mu „drugiput donese knjige, iz koje će moći bolje upoznati cionizam.“

Rumunjska. Zakonska osnova o naturalizaciji Židova prihvaćena je u senatu, dne 25. jula, sa 62 protiv 2 glasa. Ovim zakonom dobiti će ravnopravnost samo neke kategorije rumunjskih Židova. Stoga je rumunjski ministar vanjskih posala izjavio, pri obrazloženju osnove, da će se židovsko pitanje konačno i posvema riješiti istom onda, kad bude obavljena revizija 7. članka rumunjskog ustava. Kad će to biti, to dabome ne zna nitko...

Pomoć ruskih Židova austrijskim Za vrijeme ruske okupacije Galicije i Bukovine bilo je židovsko pučanstvo izvrgnuto najvećoj bijedi. Ruski Židovi, koji su u ratu i sami neizmerno stradali, nijesu u svojoj nesreći zaboravili svoje bijedne braće u Galiciji i Bukovini. Uz najveće poteškoće organizirali su posebnu pomoćnu akciju, koja je urodila lijepim uspjesima i ublažila bar donekle teške rane, što ih je zadao rat židovskom pučanstvu. Iz vlastitih je sredstava „Ruski židovski odbor za pripomoć bijednom žid. pučanstvu u Galiciji i Bukovini“ porazdijelio K 5 milijuna i 600.000, ne računajući amo darove u naravi, kao n. pr. odijelo. — Osim ove pomoći pučanstvu, koje je ostalo kod kuće, ruski su Židovi obilno podupirali i one galičke i bukovinske Židove, koji su kao taoci ili sumnjivci odvučeni u unutrašnjost Rusije, u tamnice i u Sibiriju. Svote, koje su sabrane za ove svrhe dosad nisu ustahovljene, ali iznašaju sigurno takodjer više

milijuna. Pripomoćna akcija ruskih Židova proteže se na vrijeme od 24. januara 1915. do marta 1918.

Palestinsko pitanje pred kongresom u Washington. Židov. — socij. zastupnik Meier London pročitao je u ime američke socij. stranke u jednoj plenarnoj sjednici washingtonskoga kongresa mirovni memorandum socijalne konferencije svih ententinih zemalja.

Kako je poznato sadržaje taj memorandum posebnu stavku o Palestini, u kojoj se traži, da Palestina postane nacionalna domovina židov. naroda.

London je naglasio, da memorandum skupa sa spomenutom stavkom sadržaje zahtjeve organizovanoga proletarijata ententinih zemalja, i da ti zahtjevi moraju biti temelj za američku mirovnu politiku. Treba da se spomene, da je Meier London, socij. zastupnik, židov, četvrti u New Yorku, bio dosada radikalni protivnik cionizma.

Zuamenita skupština u Tel-Avivu.

U počast palestinske komisije održana je u novosagrađenom židovskom gradu Tel-Avivu kraj Jafe, svečana skupština uz sudjelovanje Židova, kršćana i muhamedanaca. Jedna eskadrona australskih konjanika vršila je počasnu stražu. Osobito je oduševljenje izazvao major James de Rothschild, sin pariškog baruna i filantropa Edmunda Rothschilda, svojim govorom, u kojem je izjavio ovo:

„Ovdje, gdje prviput govorim palestinskim Židovima, prisizem, da ću raditi u duhu svoga oca, te žrtvovati život i imetak za ostvarenje cionističkog idejala. Današam Vam pozdrave mogeg oca, koji je kroz posljednje tri godine drhtao za Jišub, što mu je toliko prirasao srcu. Gledajući Palestinu i njezine Židove, koje niti teške patnje triju ratnih godina nijesu bile kadre da uskolebaju, ponosan sam, što pripadam takvom narodu. Jest, ovaj narod zavriedjuje veliku budućnost!“

Jevrejsko sveučilište u Jerusalemu

Palestinska komisija, koja već dulje vremena djeluje u Palestini, obavila je također i predradnje za osnutak sveučilišta (univerziteta). Zemljište, na kojem će se uzdizati sveučilišne zgrade, nalazi se na maslinovnom brdu i bilo je vlasništvo engleskog juriste Sir J. Gray Hill-a, koji je prije više godina kao kršćanin propagirao ideju osnutka židovskog sveučilišta. Njegova se želja ispunila i upravo na njegovom zemljištu! Kako štampa cijelog svijeta javlja, udaren je svečanim načinom kamen temeljac sveučilišne zgrade. Svečano slovo govorio je predsjednik cion. komisije, sveučilišni profesor dr. Weizman. Svečanosti je prisustvovao, uz ostale odličnike domaćeg pučanstva, također vrhovni zapovjednik englezke vojske i izaslanici francuzkih i talijanskih četa.

Nijemci „židovske vjere“ i cionizam. Prvak „Zentralvereina deutscher Staatsbrürger jüdischen Glaubens“, tajni savjetnik dr. Eugen Fuchs, izrekao je prigodom 25-godišnjice društva govor, u kojem je izjavio, da je židovstvo samo vjerska zajednica, a u nacionalnom pogledu, da su Židovi Nijemci. „Cionizam“ izjavio je dalje „otklanjam, ali smo pripravnici da se s cionistima borimo rame o rame, ako treba izvoštiti zajedničke ciljeve. (Pitanja ravnopravnosti, mirovni

kongres itd.). Cionisti opet mogu s nama zajedno voditi borbu protiv antisemita i renegata i raditi s nama na djelu unutarnjeg preporoda židovstva u Njemačkoj. Mi pako hoćemo, da s njima zajedno poradimo za ublaženje sudbine istočnih Židova i da im pomognemo u njihovom kulturnom i kolonizatornom nastojanju u korist istočnih Židova... Bilo bi zanimljivo, čuti izjavu kojeg prvaka skupine Hrvata „židovske vjere“ o aktualnim pitanjima židovstva!

Engleska vlada o istočno-židovskim pitanjima. Reuterov ured javlja iz Londona: Dvije židovske organizacije upozorile su ministra Balfoura na bespravnost Židova u istočnoj i jugoistočnoj Evropi. Gospodin Balfour odgovorio je ovako: Kao što je već javno saopćeno goji vlada Nj. Veličanstva iskrene simpatije za emancipaciju Židova u istočnoj i jugoistočnoj Evropi i nastoji, da učini sve, što god joj je moguće, da osigura trajno uređenje židovskoga pitanja u tim krajevima.

Izjava misrahista. U Zürichu, 23. jula sakupljeni zastupnici mizrahističkih društava, koji rade u duhu tradicionalnog židovstva, prihvatili su ovu izjavu: Dužnost je svakog Židova u ovom času, kad je preporod židovskog naroda na židovskom tlu pomaknut u dohvata ostvarenja — da svim silama suradjuje na tom djelu.

Statistika evakuiraca u Austriji.

Još u travnju ove godine ustanovljeno je, da imade 424.000 evakuiraca, koji su potrebni potpore. Od toga bilo je 136.000 Židova, 96.000 Ukrajinaca, 56.000 Slovenaca, 44.000 Poljaka, 10.000 Nijemaca, 6.800 Rumunja, 4000 Hrvata. Dakle je bilo razmjerno najviše Židova, koji potječu iz Galicije i Bukovine i morali su bježati prigodom ruske invazije.

Organizacija samoobrane u Rusiji. Valovi pogromskog pokreta proširili su se po cijeloj Rusiji i izazvali posvuda potrebu organizacije samoobrane. U koliko to dopuštaju prilike, osnivaju Židovi po svim većim mjestima posebne čete, koje vrše službu samoobrane. Sve te čete stoje pod nadzorom „Centralnog komiteta saveznog saveza Židova, bivših vojnika.“ Od kolike je koristi uredba samoobrane za život i imetak žid. pučanstva vidi se odatle, što pogromi ne mogu uspjeti u onim mjestima, gdje postoji dobro uvježbana i naoružana samoobrana.

Američko židovstvo u brojkama.

Novo izašli židovsko-američki „Year-Book“ za godinu 5678. sadržaje mnogo novih statističkih podataka i saopćenja od kojih donosimo samo najznatnije. Broj Židova u Saveznim državama u godini 1917. iznosio je 3013141, a to je 3 postotka sveukupnoga pučanstva. Najznatnija židovska općina u Saveznim državama je New-York. Ona broji 1.350.000 Židova. Poslije New-Yorka dolazi Chicago sa 250.000 i Philadelphia sa 175.000 Židova. Zatim dolazi Cleveland i Boston sa 75.000, Baltimore, Newark i St. Louis sa 50.000 Židova i 23 općina sa 10.000—50.000 duša. Što se tiče prirasta useljivanjem, pridošlo je u miru svake godine preko 100.000 useljenika. Za vrijeme rata, je broj pao na jedva 15.000. — Za potrebe duševnoga života američkih Židova skrbi 123 novina i časopisa. U samom New-Yorku izlazi 5 dnevnika sa nakladom od blizu 400.000 primjeraka.

Hadašot mehaarec. Engleske vojne vlasti u zaposjednutom dijelu Palestine izdaju vojni list „The Palestine News“, koji izlazi i u hebrejskom i arapskom jeziku. Hebrejsko izdanje nosi naslov „Hadašot mehaarec“ (Novosti iz sv. zemlje). Osim službenih vijesti donosi list vijesti iz svih grana židovskoga života.

Grčki nadbiskup u Jerusalemu o židovskim ciljevima u Palestini. Grčki nadbiskup u Jerusalemu Phorphyrios upravo je na guvernera jerusalimskoga pismo, u kojem izražuje svoje i svojih suplemenika simpatije za židovska nastojanja u Palestini. Židovi kao nosioci moderne civilizacije i kao jedan od najnaprednijih naroda uložiti će sve svoje sposobnosti oko razvitka zemlje i potaći će svekoliko stanovništvo na rad za napredak i kulturu. Kršćani, muslimani i Židovi živjet će u slozi u sv. gradu, a stari proročki ideali Izraelovi najprije će se ispuniti u Palestini.

Novi list. U Krakovu izlazi novi dnevnik pod imenom „Nowy Dziennik“. U svom programnom uvodniku izjavljuje list, da će zastupati židovske interese i da će biti glasilo 4 miliona Židova u Poljskoj. Napram Poljacima vodit će politiku sporazuma. Općenito, stajat će list na čistoj demokratskoj bazi.

Kršćanski svijet i židov. pitanje.

O ovoj temi govorio je nedavno u Zürichu profesor teologije na sveučilištu, dr. L. Köhler i rekao je: Želimo samostalnost židovstva. Asimilirani Židov nije simpatičan. Židov, koji misli, ne će nikad moći da se asimilira. Svijet voli bogatstvo tipova i mnogo bi toga bilo izgubljeno za svijet, kad bi se Židovi asimilirali. Kršćani žele da dodje do osnutka židovske države i da prestane tlačenje Židova...

Irci i Židovi. „Irish Times“ piše: Predaja Palestine Židovima unijet će u moderni svijet novu harmoniju. Skoro će biti moguće stvoriti u Palestini veliki centrum židovske kulture, a da se ova dalje može razvijati, biti će briga one vlasti, koja će poslije rata vladati Palestinom. Utjecaj nove Palestine, na po cijelom svijetu rasijanu židovsku rasu, biti će jvanredan. Iz duševnog centra proizaći će sjaj, koji će uvećati vrijednost, što nam predočuju milijuni Židova na obim polukrugljama, u zemljama, gdje su primili državljanstvo.

Š e k e l

je temeljni kamen cionističke organizacije. Plaćanjem šekela (K 2.—) priznaje se pristajanje uz cionizam. Samo ptatioci Šekela imadu pravo da sudjeluju pri izborima delegata za cionistički svjetski kongres i za zemaljske cionističke konferencije.

Darujte svakom zgodom za Židovski narodni fond!

Dva svojstva.

S ruskog preveo **Julio Schrenger.**

U lazaretu se osjetio miris po koži i po drugim vojničkim stvarima, što bijaše znak, da su prispjeli novi ranjenici.

Ana Pavlovna, glavna patronesa, sjedila je na stolcu pokraj operacionog stola, te vikala u telefon: „Marijo Petrovna, venez vite, nous avons des blessés. Izim toga moram se s Vama posavjetovati. Imam ugodnosti, a još više neugodnosti. Jednom rječju — ven. z vite!“

Ana Pavlovna bila je veoma uzrujana, teško je disala i opazalo se, da joj je bilo teško pri duši.

Pozvala je sekretara.

— „Slušajte Pavle Iliću, kako je to? Zna li Vi što se je dogodilo? Kod nas je Židov.....“

— Što?...

— Židov, evo što. Pomislite, između novih ranjenika je an je Židov!

— Ne razumijem, zašto se Vi tako uzrujavate.

— Kako?... Zašto se ja uzrujavam? Sada je kasno reći „ne razumijem“.

Sekretar je opazio njezin izražaj lica, njezinu nervoznost, i on promijeni ton.

— Samo se po sebi razumije, da je to vrlo neugodno, a osobito za naš lazaret, gdje je sve uopće....

— Sutra je obećala osobno amo doći Ana Augustovna, a ovdje takav slučaj!

— Nu nekako ćemo se već nagoditi. Ja sam čuo, da će nam poslati georgijevskog viteza.

Ana Pavlovna je postala mekanija.

— Da, dragi moj. Ja ću sama otputovati i zahvaliti se gospodinu pukovniku za njegovu dobrotu, jer nam je poslao viteza samo iz simpatije, koju goji naprama našem lazaretu. Mi ćemo ovoga viteza tako smjestiti, da će ga moći odmah vidjeti svatko.

— U prvu sobu kraj vrata.

— Samo se pobrinite, da se tamo postavi svijetiljka.

— Odmah, odmah učiniti ću sve...

Marija Petrovna je takodjer došla. Na žirafskom joj se licu opazila velika neugodnost radi vijesti o dolasku Židova u lazaret.

— „To je sigurno nečije maslo“ — iskesi ona svoje žute zube.

U operacionu sobu dodjoše ranjenici:

— Tko je među Vama georgijevski vitez? — upita Ana Pavlovna.

— Evo ovaj crnomanjasti — rekne milosrdna sestra.

Georgijevski vitez bio je nizak, na licu mu se vidilo, da je izmučen. Pratio ga je jedan sanitet.

— Što je s njim?

— „Noga mu je odrezana“ rekne sanitet.

— Oh siromak, užasno... užasno...

Ana Pavlovna se zamisli jednu sekundu, zatim ode sa sanitetom, da smjeste georgijevskog viteza.

— Ovdje će Ti biti veoma dobro. —

— Hvala! — rekne tiho vitez.

— Vidiš, ovdje imaš svijetiljku, stolac, stol i sve.... Pušiš li?... Marija Petrovna, chère, apportez lui cigarettes... Vi ćete se morati pobrinuti, da nadjete gdjegod širu strunjaču, da mu bude ugodnije. Siromak, noga amputirana....

Počeli ga ispitavati, kako je dobio georgijevski križ. On im to veoma jednostavno ispriča:

Ranili zapovijednika satnije. On ga je uzeo na rame, te u neprijateljskoj vatri iznio na sigurno mjesto. Uzput bi i sam ranjen. On pade, noga mu se upalila, i u Varšavi moradoše je odrezati.

— Ovo je istiniti heroizam — rekne Marija Petrovna, kimajući svojom žirafskom glavom. — On dapače ne razumije svoje zasluge. —

— Da — rekne Ana Pavlovna. — Ovdje se vidi veličina ruske duše... Ti ćeš se kod nas, golube oporaviti. Odhraniti i utoviti ćemo Te. Kao za klanje!

— Za klanje — rekne smiješeći se georgijevski vitez.

— Da, da. Baš onako, kako treba. Il ne comprend pas. On je, čini mi se Južnjak, rekne Ana Pavlovna.

— Sigurno. I govori sa maloruskim naglaskom — potvrdi Marija Petrovna.

— Iz koje si Ti gubernije?

— Iz mohilevske. Josel Spinner....

— Što, što...? Pokažite mi, ako Boga znate, njegovu knjigu....

Ana Pavlovna je držala knjigu, te čitala drščućim glasom: Jossel Spiner, rođen god...., mjesto...., vjerozakon: judejski!

— Gospodjo! što je to?... Kakova je ovo glupost... Kako ste se Vi usudili ovamo smjestiti Spinera? Tko je to naložio?...

— Kako tko? Vi sami — rekne sekretar.

— Ja! Jeste li vi poludili? Ja sam rekla georgijevskog viteza... o Vi...

— Ta baš on i jeste georgijevski vitez — reče uplašeno sanitet.

— On...? Spinner...?

Ana Pavlovna raširi ruke, te se uhvati za čelo.

— Ja ću već kasnije sve istražiti. Simulanta ne trebam...

Ona zalupi srdito vratima, te izadje van. Očito se vidjelo, kako je kipjela od srditosti.

U taj mah opazi liječnika.

— Gospodine liječniče! Recite otvoreno, ovaj je Židov sigurno simulant! Je li?

— Smiješno — šta bi on imao, da simulira! Zar Vi ne vidite, da mu je odrezana noga?

— Da, ja vidim, da... , ali ova jedna noga... meni se sve čini, da on simulira.

— Oprostite mi madame Ana Pavlovna, ja ništa ne razumijem. Vi ste se sami radovali, što ćete imati georgijevskog viteza... a sada...

— Kako je to užasno. Dragi, mili gospodine liječniče... to je sve užasno. Vi me shvaćate... Ovaj vojnik ima dva svojstva... razumite me. Mi smo dali cigarete georgijevskom vitez, a puši ih Židov! Postavili smo najbolji krevet, a na njega se povalio Židov. Za moju dobrotu tako mi se sudba izrugava!...

Dalje nije mogla govoriti. Spustila se na stolac, te si je pokrila lice rukama. Liječnik joj htjede nešto reći, ali se predomisli, te tiho izadje napolje...

Što ćemo, kada je sudbina katkad tako javno nepravedna!...

Časopisi.

„Der Jude“ Lipanjski broj ovog izvrsno uređivanog mjesečnika prispjeo je. Sadržaj: Martin Buber, Zion und die Jugend. Ernst Müller, Soziale Motive und Ausblicke unserer Palestinakolonisation. Abraham Schwadron, Zwei Briefe aus dem Felde. G. S. Zitron, Zur Geschichte der Zionsliebe (Rabbi Jehuda Alkalay). Samuel Rappaport, Aus dem religiösem Leben der Ostjuden (Ehe, Verlobung und Brautzeit). Eugen Hoeflich, Hochzeiten in Jerusalem. Michael Weichert, Jakob Gordin und das jüdische Theater. Arno Nadel, Die jontewige Tag (pjesma s notama). Bemerkungen. — Vrlo je zanimljiv članak S. L. Zitrona o rabinu Jehudi Alkalayu, jer nas upoznaje sa historijskom ličnosti, koja je živila i djelovala i u našoj sredini i to u Zemunu. — „Der Jude“ pretplaćuje se kod svih knjižara ili kod tvrtke: Verlag R. Löwit. Abteilung „Der Jude“. Wien I. Fleischmarkt 1. — Pretplata: godišnje K 21.20, polug. K 10.60, četvrtgod. K 5.30. Pojedini broj stoji K 2.—. Ovaj odlični časopis morao bi čitati i drugima na čitanje davati svaki židovski intelektualac.

Jerubaal. Dosad su izašla tri broja časopisa „Jerubaal. Eine Zeitschrift der jüd. Jugend“. U kratko vrijeme svog izlazenja ovaj je časopis postao vodičem i savjetnikom zrelije žid. omladine i glasilom svih odraslih prijatelja naše omladine. Židovska se je štampa najpovoljnije izrazila o Jerubaalu, jer nam daje vjernu sliku duševnih borba, želja i nada naše omladine, koja hoće „židovski živjeti“ i jer je pothvat, koji je znamenit za proširenje i učvršćenje žid. narodne misli. Preporučamo časopis najtoplije. Može se pretplatiti kod svake knjižare ili neposredno kod naklade: R. Löwit Verlag, Wien I, Fleischmarkt 1. — Pretplata iznosi godišnje K 13.20, polugod. K 6.60, četvrtgod. K 3.30 — Adrese onih, kojima se mogu poslati prospekti neka se izvole poslati na gornju nakladnu tvrtku.

* * *

Primili smo i preporučujemo:

„Hagibor“. Zeitschrift für die jüdische Turn- und Sportbewegung (Organ židovskog narodnog pokreta). Izlazi dvaput mjesečno. Pretplata 10 K godišnje. Uprava i uredništvo: Wien II. Franzensbrückenstrasse 24.

„Die Neuzeit“. Eine jüdische Monatschrift. Revija s beletrističkim prilozima. Ugodna i zanimljiva lektira. Svijesno židovska tendencija. Naručuje se kod Verlag Die Neuzeit, Wien VII. Neubaugasse 84. 12 K godišnje.

U ovogodišnjem „Jüdischer Kriegs- und Friedens-Kalender“ bit će uvrštena rubrika:

Počasna spomen-ploča palih junaka

Umoljavamo najuljudnije za priopćenje: imena, zvanja, starosti, čina, odlikovanja i zavičaja palih židovskih vojnika.

Dopisi, njemačkim jezikom, neka se uprave na adresu: Buch- und Kunstverlag Jüdische-Volkstimme“ Wien-Brünn. Redakteur Max Hickl, Wien VIII., Lerchengasse Nr. 6 a.

PROSPEKT

Židovske Banke za Bosnu i Hercegovinu (dioničarsko društvo) u Sarajevu i poziv na supskripciju.

U djelokrug društva spada: da trguje novcem i papirima od vrijednosti, da priplodjuje kapitale, da unapredjuje i kreditom potpomaže zemljoradnju, trgovinu, obrt i industriju i da podiže i vrši promet sa nepokretnostima.

Obzirom na to društvo se bavi slijedećim poslovima:

1. prima novac na priplod i štednju;
 - a) na uložne knjižice;
 - b) na blagajničke listove, koji nose kamate i imaju tačno određeni rok otkaza i isplate;
 - c) na stalnu nedjeljnu štednju uz knjižicu, da ga poslije određenoga vremena vrati ulagaču od jednom sa kamatima;
 - d) na tekući račun (Conto Corrent);
2. eskontuje i reeskontuje mjenice i tražbine; isto tako varante, izvučene državne obveznice, srečke, kupone i t. d.
Mjenice, koje bude društvo eskontovalo, mogu biti sa gruntovnim osiguranjem ili bez njega; mogu glasiti na domaću ili stranu valutu, ali ne smiju glasiti na dulji rok od šest mjeseci. Na njima moraju biti najmanje dva solventna potpisa. Iznimke može ravnateljstvo dozvoliti.
3. daje zajmove na državne papire i druge papire od vrijednosti, koje ravnateljstvo nadje da su sigurni;
4. daje zajmove na tekuće račune (Conto Corrent) na podlozi ili hipoteke, ili državnih i drugih papira od vrijednosti, koje ravnateljstvo nadje da su sigurni ili na podlozi kojeg drugog osiguranja;
5. kupovati i prodavati svakovrsne papire od vrijednosti, devize, kovani novac, robu, sirovine i druge predmete za tuđi račun;
6. kupovati i prodavati na vlastiti račun papire od vrijednosti, koje nose interes i koje ravnateljstvo nadje da su sigurni, kao i obveznice, koje glase na glavnice ili anuitetne iznose sa posrednom ili neposrednom državnom garancijom;
7. bavi se transportnim i spedicionim poslovima;
8. daje zajmove na nepokretnosti uz gruntovno osiguranje;
9. vrši sve bankovne i mjenjačke poslove kao i svakovrsne isplate i naplate na tuđi račun;
10. podjeljuje kredit vrijednim malim trgovcima i obrtnicima do maksimalne svote od 500 kruna i bez osiguranja u svrhu unapredjenja ili osnivanja njihove eksistencije. Glede takovog kredita koji godišnje sveukupno ne smije prekoračiti 1% temeljne glavnice odlučuje ravnateljstvo;
11. osniva, organizuje i rukovodi kreditna i privredna društva i udruženja, zadruga i saveze, konzorcije i druge ustanove; daje im i nabavlja kredit, učestvuje u takvim poduzećima, posreduje medju njima i za njih;
12. kupuje i prodaje nepokretnosti i druge predmete zemljoradničke i šumske privrede, zakupljuje ih, administrira i parcelira i kolonizira;
13. prima na čuvanje razne ostave;
14. posreduje kod sklapanja trgovačkih poslova za tuđi račun i tuđe ime;

Spomenutih 10.000 komada dionica po K 100— prepuštaju se javnom upisu po gore označenim uvjetima do 20. septembra 1918. Predbilježbe na dionice i uplate primaju gg. **Albert Abinun**, **Gustav Jokl** (Drogerija Dobotzky & Co.) i **Josef Hajon** u Sarajevu, ali se one mogu upraviti i na pojedine niže naznačene članove ravnateljstva.

U slučaju dodjeljenja manjeg broja dionica nego što je po supskribentu upisano, vratiti će se uplaćeni višak. Konstituirajuća glavna skupština obdržavati će se u smislu § 159. t. z. u utorak 1. oktobra t. g. u 10 sati prije podne u prostorijama **trgovačke i obrtničke Komore za Bosnu i Hercegovinu u Sarajevu**, Rudolfova ulica br. 3, te se na ovu skupštinu supskribenti već sada pozivaju.

Oni supskribenti, koji bi bili zapriječeni, da prisustvuju konstituirajućoj glavnoj skupštini, mogu ovlastiti zastupstvom jednog drugog supskribenta ili kojega člana potpisanoga ravnateljstva.

Sarajevo, 12. augusta 1918.

Od osnivačkog odbora imenovano ravnateljstvo **Židovske Banke za Bosnu i Hercegovinu** (dioničarsko društvo) u Sarajevu:

Albert Abinun,
trgovac sa galanterijskom robom
na veliko, Sarajevo.

Ferdinand Buchwald,
član firme B. Buchwald & Co. knjižara i
tiskara, član odbora i tajnik austro-ug. izr.
bogoštovne općine, Sarajevo.

Bernardo Klein,
agent i komisijonar, pravi član trg. i obrt. ko-
more za Bosnu i Hercegovinu, potpredsjed-
nik austro-ug. izr. bogošt. općine, Sarajevo.

Dr. Vita Alkalay,
advokat, Sarajevo.

Gustav Jokl,
šef firme Dobotzky & Co.
droguerije, Sarajevo.

Leon D. Levi,
veleposjednik, Sarajevo.

I. Baruch,
član firme Braća Baruch i Finzi,
gvozdjara, upravitelj dioničkog
društva „Jela“, Sarajevo.

Josef Kajon,
veleposjednik i špediter,
Sarajevo.

Aladar Merkler,
tajnik c. k. ov. osiguravajućeg društva
„Phoenix“ u Beču, upravitelj glavnog
zastupstva, Sarajevo.

15. osniva, financira i rukovodi stovarišta i skladišta za robu i sirovine, za proizvode zemljoradnje, industrije i obrta;
16. podjeljuje i posreduje kod podjeljivanja hipotekarnih zajmova;
17. osniva i financira druga novčana, industrijalna i druga privredna poduzeća;
18. konačno, društvo se može baviti i drugim poslovima, koji su u suglasju sa ciljem i značajem društva i koje glavna skupština zaključi, a vlada odobri.

Trajanje društva jest neograničeno.

Temeljna glavnica društva iznaša milijon kruna a podijeljena je na 10.000 komada dionica po 100 kruna nominalne vrijednosti, ali ona se može zaključkom glavne skupštine na dva miliona krund povisiti.

Svako povišenje može se tek onda zaključiti dok budu dionice prijašnjih emisija potpuno isplaćene.

Dionice društva prve emisije do milijon kruna glase na ime.

Glede daljnjih emisija da li će dionice glasiti na ime ili na donosioca (au porteur) odlučuje glavna skupština.

Uplata dionica osigurava se upisom.

Dioničarom postaje samo onaj, koga društvo primi te bude upisan u knjigu dioničara (§ 179. t. z.).

Prije početka rada ima se svaka dionica uplatiti sa K 50— prilikom upisa. Daljnjih K 50— ima se uplatiti četiri mjeseca nakon konstituirajuće glavne skupštine.

Dioničari će biti pozvani na ispunjenje djelomičnih uplata odnosno na povišenje glavnice tri puta objavom putem službenog lista bosansko-hercegovačke zemaljske vlade, od kojih će zadnja uslijediti najmanje trideset dana prije izminuća konačnog roka ustanovljenog za uplatu.

Za zakašnjenje platiće se 6% kamate na nepoloženu svotu od dana propisanoga roka za uplatu do do dana uplate.

Oni dioničari koji 30 dana od dana propisanoga za uplatu ne polože uplatu sa kamatima, mogu biti od ravnateljstva lišeni svih njihovih prava, koji potiču iz upisa i iz već učinjenih uplata ali oni ipak jamče dalje u smislu § 158. trg. zakona.

Dionice onih dioničara, koji su lišeni svojih prava radi neplateža djelomičnih uplata, ima ravnateljstvo prodati drugim osobama.

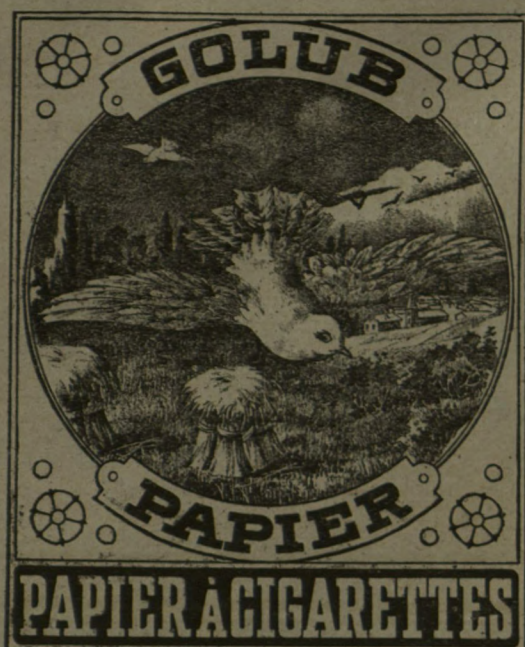
Uplate takovih dioničara smatraju se propalim, te se imaju unositi u rezervni fond.

U ime troška oko osnivanja, otpadaju na svaku dionicu pet kruna, koje se imaju odmah kod upisa uplatiti.

Na uplaćene iznose izdaju se upisnicima potvrde a pošto dionice budu potpuno uplaćene, izdat će se dioničarima stalne dionice.

Prvo ravnateljstvo imenovali su na tri godine osnivači društva nu na svakoj redovitoj glavnoj skupštini odstupa trećina imenovanih članova ravnateljstva te se za mjesta odstupajućih članova ravnateljstva obavljaju novi izbori.

Povjerenike za provinciju imenovati će ravnateljstvo iz kruga supskribenata.

PAZI I DOBRO ČITAJ !!!

Tko želi sačuvati svoje zdravlje neka puš samo cigaretni papir

„GOLUB“

jer je „Golub“ najbolji papir sadašnjosti i jedini domaći proizvod.

Proizvod je „Prve hrv. tvornice cigaretnog papira“ Zagreb, koja tvornica zaposluje redovito 200 domaćih radnika.

Dobije se u svakoj trafici.

Josip Engelsrath

Najveće skladište dragulja, zlata, srebrā i satova uz jamstvo i jeftine stalne cijene.

Veliko tvorničko skladište kina srebrene robe iz najboljih tvornic.

Ilustrovani cjenici na zahtjev badava i franko.

Kupuje i zamjenjuje staro zlato, srebro, dragulje, biser, briljante, satove, antikvitete, novac uz najviše cijene.

Vlastita radionica za umjetno izradjene novoradnje i popravke zlatnih i srebrenih predmeta brzo i jeftino.

Ilica 5 — Zagreb — Ilica 5

Ilica 5 — Zagreb — Ilica 5

Josip Engelsrath

Na zahtijev šalje kataloge o

Židovskoj narodnoj glazbi,

Židovskoj literaturi

Židovskim razglednicama

Jüdischer Verlag Berlin W. 15.

Sächsische Strasse 8.

Banka za trgovinu, obrt i industriju

dioničarsko društvo

Jelačićev trg 4. — ZAGREB — Jelačićev trg 4

Podružnice: Koprivnica, Ruma.

Dionička glavnica K 5.000.000 — Pričuve K 2.000.000 —

PRIMA

štedne uloške na knjižice i u tekućem računu do daljnjega sa

4% čistih

KUPUJE I PRODAJE

vrijednosne papire, srečke svake vrsti devize, strani zlatni i srebrni novac.

PROVADJA BURZOVNE NALOGE.

FINANSIRA

industrijalna i trg. poduzeća.

ESKONTIRA

mjenice, doznačnice, čekove, odreske i žrijebane vrijednosne papire, daje predujmove na vrijednosne papire, kao dionice, rente, srečke i t. d. nadalje na otvorene knjižne tražbine uz povoljne uvjete,

Prodaje promese za sva vučenja, izdaje kreditna pisma i čekove na sva tu- i inozemna mjesta, osigurava srečke protiv gubitku na tečaju.

Tekstilne otpatke

(krpe sviju vrsti)

kupuje i plaća najbolje cijene

Adolf Krausz stariji

(od povjerenstva za tekstilne otpatke ovlašten veletržac krpami).

Osijek g. g. Županijska 59.

ALEM

je Orientalni prašak za zube, njegova je sastavina takova, da čini ono što je zubima podesno. Daje svježi dah iz ustiju zapriječuje krvarenje zubiju štiti zube od boli. Zaprečuje da zubi postanu šuplji. Čini zube bijele i zdrave. Od velike je desinfekcione snage, te vas štiti od bolesti. A što je najvažnije, neugodan dah iz ustiju odmah odstranjuje i tako omogućuje svakom da ima lijepe bijele i zdrave zube te miomiris u ustima.

Cijena originalne kutije K 1-50.

Glavno skladište

Nobilior Drogeria Zagreb

Ilica 34.

TVORNICA ŠTAMPILJA

ŠANDOR SCHNELLER

REZBAR — GRAVEUR

ZAGREB

MARIJE VALERIJE ULICA BROJ 6.

PREVOZE ROBE I POKUĆSTVA U
GRADU I IZVAN GRADA PREUZIMA

JOSIP MÜNZER

Jurišićeva ulica broj 20.

TELEFON 4-28. 21-95.

OBAVLJA SVAKI PREVOZ POKU-
ĆSTVA I ROBE NAJSAVJESNIJE I
NAJJEFTINIJE.

Prva hrvatska štedionica

Osnovana godine 1846.

Dionička glavnica: - u Zagrebu. - Pričuve:
K 10,000.000.— K 17,000.000.—ODRUŽNICE: Bjelovar, Brod n/S., Cirkvenica, Delnice,
Karlovac, Kraljevica, Novi, Osijek gornji grad, Požega, Rijeka,
Senj, Sisak, Sv. Ivan Zelina, Varaždin, Velika gorica, Vinkovci,
Virovitica, Vukovar, Zemun.

ISPOSTAVE: Požega, Osijek donji grad, Vinica.

Prima uloške na knjižice i na tekući račun.
Eskomptira mjenice i devize.

Prima na inkaso tu- i inozemne mjenice.

Podijeljuje hipotekarne zajmove na kuće i na nekretnine.

Izdaje 4½%-tne založnice

koje imaju oprost od poreza, pupilarnu sigurnost
i jamčevnu sigurnost.

Mjenjačnica

Prve hrvatske štedionice, Ilica 5.

Prodaje i kupuje sve vrsti srećaka, vrijednosnih papira,
zlatnog, srebrnog te papirnato novca, unovčuje ku-
pone besplatno. Obavlja burzovne naloge. Izdaje čekove
i kreditna pisma, te obavlja isplate na te. melju i akreditiva
na sva tu- i inozemna mjesta vrlo kulantno.Prodaje sve vrsti srećaka na obročno otplaćivanje naj-
kulantnije. Izdaje promese na sve vrsti srećaka. Pre-
uzima reviziju srećaka i vrijednosnih papira besplatno.
Osigurava srećke proti gubitku u tečaju. — Preuzima
u pohranu vrijednosne papire. Iznajmljuje pojedine pre-
tince Safe-pohrane.Glavna kolektura kr. povl. razredne lutrije.
Prodaja srećaka kr. držav. lutrije.

Hrv. sveopća kreditna banka

dioničarsko društvo

u ZAGREBU, Ilica 25, i podružnica u Karlovcu

Uloške

preuzimlje uz najpovoljnije ukamaćenje na uložne knjižice ili na tekući račun, te ih bez obzira na postojeće ili buduće ustanove moratorija isplaćuje.

Svi u bankovnu struku zasjecajući poslovi obavljaju se najkulantnije.

Posebno odijelenje za prodaju sladora

Zagreb, tel. br. 621, 7371 1590.

Karlovac, telefon br. 79

Utemeljena god. 1868.

Utemeljeno god. 1868.

HRVATSKA ESKOMPTNA BANKA

Ilica broj 3. ZAGREB Ilica broj 3.

Dionička glavnica 134 milijuna kruna.

Pričuve 5,6 milijuna kruna.

Bankovni odjel.

Eskomptira mjenice i devize.

Prima novac na ukamaćenje na uložne knjižice, doznačnice ili teknički račun, te doznačuje isplaćivanja na sva tržišta tu i inozemstva.

Izdaje kreditna pisma na tu i inozemstvo.

Odio za šumske poslove.

Podržaje vlastite pilane za proizvodnju svih vrsti hrastove i bukove rezanegrade.

Podržaje lju tioni za proizvodnju pacconš.

Preuzima u pohranu vrijednosne papire i stavlja strankama na uporabu posebno uređene blagajne (Safe-Depot) pod ključem same stranke i suzatvorom zavoda uz umjerenu pristobu.

Proizvodnja exportnesklade i drva za gorenje na veliko i t. d.

Financira šumske poslove.

Mjenjačnica.

Kupuje i prodaje vrijednosne papire.

Kupuje i prodaje inozemni kovani i papirni novac.

Isplaćuje predujmove na zalog vrijednosnih papira.

Unovčuje kupone te izžrebane papire i srećke.

Prodaje na obročnu otplatu srećke svake vrsti po jedan ili po više komada prema izboru

kupca s bezodvlačnim pravom igre.

Prodaje vlastite 4½% založnice koje su pupilarno sigurne, sposobne za svake vrsti jamčevine, kao i za vojno-ženidbene jamčevine, te su vrlo podesen za koristonosno ulaganje prištednja. Obavlja besplatno evidencu žrebanja srećaka i drugih žrebanju podvrženih papira.

Hipotekarni odjel.

Podijeljuje na zemljišni posjed, a u većim gradovima i na najamne kuće Hipotekarne zajmove na amortizaciju.

Podijeljuje na temelju grad. nacrti i troš. u većim gradovima Amortizacione zajmove kao gradjevne vjeresije.

Podružnice: u Osijeku, u Vinkovcima i Petrinji.

Javno skladište: u Zagrebu.